

บทสรุป

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษา ซึ่งดำเนินการวิจัยเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งเป็นการสร้างรูปแบบการประเมินโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง คือ (1) เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยระบบจำกัดจำนวนรับภายในประเทศ และ (3) ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยระบบจำกัดจำนวนรับ มหาวิทยาลัยละ 2 ท่าน และดำเนินการหาความตรงเชิงสอดคล้องของรูปแบบประเมินดังกล่าว จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ตอนที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก เพื่อตรวจสอบ (1) ความเหมาะสมของสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ในแต่ละบทบาทตามทัศนะของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์ (2) ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ในเทศก์ และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (3) ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต และ (4) ปัญหา ผลสืบเนื่องและขอเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษาต่อไป

สำหรับการเสนอผลสรุปของการวิจัยนี้จำแนกออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

## ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

จากการดำเนินการสร้างและตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้อง ของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตามมติต้นแบบที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ได้โครงสร้างของรูปแบบประเมินดังนี้

### 1. โครงสร้างของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

1.1 มติสมรรถวิสัย ซึ่งเป็นมิติที่ใช้เป็นเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต จำแนกเป็นองค์ประกอบสมรรถวิสัย 6 ด้านคือ สมรรถวิสัยด้านงานสอน สมรรถวิสัยด้านงานธุรการ สมรรถวิสัยด้านงานกิจการนักเรียน สมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนว สมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาสังคม และสมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาตน เป็นสมรรถวิสัยรวม 93 ข้อ และสมรรถวิสัยย่อยสำหรับใช้เป็นเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน 70 ข้อ นอกจากนี้ยังมีรายการพฤติกรรมประกอบสมรรถวิสัยแต่ละข้ออีกจำนวน 345 ข้อ ส่วนรายละเอียดรายการสมรรถวิสัยแต่ละข้อจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

1.2 มติบทบาท ซึ่งเป็นมิติที่กำหนดให้นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ปฏิบัติภารกิจงานครู จากภารกิจที่ซับซ้อนน้อยไปสู่ภารกิจที่ซับซ้อนมากตามลำดับ จำแนกบทบาทของนิสิตออกเป็น 3 บทบาทตามลำดับคือ บทบาทผู้ช่วยครู บทบาทครูผู้ช่วย และบทบาทครู โดยมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในแต่ละบทบาทเป็น 1.5, 2 และ 4.5 สัปดาห์ตามลำดับ ส่วนภารกิจงานครูตามองค์ประกอบของสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติในแต่ละบทบาท ให้ปฏิบัติตามรายการสมรรถวิสัยที่กำหนดในมติสมรรถวิสัยของรูปแบบประเมินดังกล่าวแล้วข้างตน

1.3 มติการประเมิน ซึ่งเป็นมิติของกระบวนการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ทั้งกระบวนการประเมินความก้าวหน้าและประเมินสรุป ได้ระบบกระบวนการประเมินที่ประกอบด้วย ระบบการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แหล่งข้อมูล เครื่องมือวัด ผู้ประเมิน นำหนักความสำคัญของสมรรถวิสัยและผู้ประเมิน จำนวนครั้งที่ทำการประเมิน ระบบการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความก้าวหน้า และการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินผลสรุป

ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ได้แก่ เกณฑ์การตัดสินใจเพื่อการให้การนิเทศ เกณฑ์การตัดสินใจ ผลสรุป และการให้ขอมูลย้อนกลับ รายละเอียดของกระบวนการจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

## 2. รายการสมรรถวิสัยและกระบวนการประเมินของรูปแบบการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูภาคสนาม

2.1 รายการสมรรถวิสัย จำแนกเป็นประเภทขององค์ประกอบสมรรถวิสัย  
ในแต่ละบทบาทดังนี้

### 2.1.1 บทบาทผู้ช่วยครู

- ก. สมรรถวิสัยคานงานสอน จำนวน 5 ข้อ คือ
- 1) สังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์  
ประจำได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
  - 2) ศึกษาหลักสูตร แบบเรียน ระเบียบการวัดและ  
ประเมินผล คู่มือครู และการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 3) สํารวจแหล่งทรัพยากรการสอนในโรงเรียนและใน  
ท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุม
  - 4) ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงตรวจงาน ให้คะแนนนักเรียน  
และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานสอนอย่างมีประสิทธิภาพ \*
  - 5) เตรียมการสอน สื่อการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ  
ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ \*
- ข. สมรรถวิสัยคานงานธุรการ จำนวน 6 ข้อ
- 1) ศึกษาสายงานการบริหารของโรงเรียนและหน้าที่  
ความรับผิดชอบของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ได้ครบถ้วนและถูกต้อง

\* หมายถึงสมรรถวิสัยข้อดังกล่าวมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ครบถ้วนและถูกต้อง

หน่วยงานสนับสนุนการสอนจนสามารถให้บริการได้ถูกต้อง

ประสิทธิภาพ

เหมาะสม

อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

4 ข้อ คือ

อาจารย์ประจำและอาจารย์แนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

สม่ำเสมอและเหมาะสมตามกาลเทศะ

ของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์แนะแนวได้อย่างเหมาะสม

อย่างเหมาะสม

2) ศึกษาระเบียบปฏิบัติราชการของโรงเรียนได้อย่าง

3) ศึกษาของทางการสื่อสาร และการรับบริการจาก

4) ศึกษาและทำบัญชีรายชื่อนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

5) ศึกษาและทำสมุดรายนงาน (สมุดพก) ได้อย่างมี

6) เรียกชื่อนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ ได้อย่าง

ค. สมรรถวิสัยคํานงานกิจกรรมนักเรียน จำนวน 2 ข้อ คือ

1) ศึกษาระเบียบการแต่งกายและการปฏิบัติตนของนักเรียน

2) ควคุมการเข้าแถวและจัดระเบียบนักเรียนในกิจกรรม

ง. สมรรถวิสัยคํานงานให้คำปรึกษาและแนะแนว จำนวน

1) ศึกษาขอบข่ายของการให้คำปรึกษาและแนะแนวของ

2) สังเกตกิจกรรมให้คำแนะนำและคำปรึกษาของอาจารย์

3) เป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติการให้คำปรึกษาและแนะแนว

4) ศึกษาและสังเกตกิจกรรมโฮมรูมของอาจารย์พี่เลี้ยง

จ. สมรรถวิสัยคํานงานพัฒนาสังคม จำนวน 1 ข้อ คือ  
1) เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามความต้องการของ  
โรงเรียน (ถ้ามี) ได้อย่างเหมาะสม

ฉ. สมรรถวิสัยคํานงานพัฒนาคน จำนวน 2 ข้อ คือ  
1) ปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผนของทางโรงเรียน  
มหาวิทยาลัยและ ประเพณี-วัฒนธรรม ถูกต้องตามกาลเทศะ\*  
2) สร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์  
ประจำในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ \*

#### 2.1.2 บทบาทครูช่วย

ก. สมรรถวิสัยคํานงานสอน จำนวน 6 ข้อ คือ  
1) สังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์  
ประจำได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิผล  
2) ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงตรวจงาน ให้คะแนนนักเรียน และ  
งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับงานสอนอย่างมีประสิทธิภาพ \*  
3) เตรียมการสอน สื่อการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ  
ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ \*  
4) วางแผนการสอนระยะยาวตลอดเวลาที่ทำการฝึก  
ประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนในวิชาที่ตนรับผิดชอบสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ \*  
5) สอนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง หรือปฏิบัติการสอนด้วย  
ตนเองภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของอาจารย์พี่เลี้ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ  
6) สอนซ่อมเสริม หรือสอนทบทวนบทเรียนให้นักเรียนที่  
ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนได้อย่างเหมาะสม

ข. สมรรถวิสัยคํานงานธุรการ จำนวน 5 ข้อ คือ  
1) เรียกชื่อนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม  
2) ศึกษาและทำหน้าที่ครูเวร ร่วมกับอาจารย์ประจำ



5) วางแผนและจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่  
 รับผิดชอบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และนักเรียนได้

ค. สมรรถวิสัยด้านงานกิจกรรมนักเรียน จำนวน 6 ข้อ คือ  
 1) ควบคุมการเข้าแถว และจัดระเบียบนักเรียนใน  
 กิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนได้ถูกต้อง  
 3) ศึกษาการปฏิบัติงาน การให้บริการห้องพยาบาลได้  
 อย่างถูกต้อง

4) ดูแลและแนะนำการจัดทำความสะดวก และจัดป้าย  
 นิเทศในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม

5) ดูแลและแนะนำการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนตาม  
 โอกาสต่าง ๆ

6) ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ประจำ ควบคุม  
 และแนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียน อาทิ การแต่งกาย กิริยามารยาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ง. สมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนว จำนวน  
 2 ข้อ คือ

1) เป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติภารกิจให้คำปรึกษาและแนะแนว  
 ของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์แนะแนวได้อย่างเหมาะสม

2) ศึกษาและสังเกตกิจกรรมโฮมรูมของอาจารย์พี่เลี้ยง  
 อย่างเหมาะสม

3) ศึกษาสภาพภูมิหลังของนักเรียนที่รับผิดชอบและรักษา  
 ความลับได้

4) ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์แนะแนวในการ  
 วิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายข้อมูลการศึกษารายกรณี และศึกษาสังคมมิติของนักเรียนอย่าง  
 มีประสิทธิภาพ (ถ้ามี)

5) ให้คำแนะนำวิธีการ เรียนและการศึกษาด้วยตนเอง แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

จ. สมรรถวิสัยงานพัฒนาสังคม จำนวน 3 ข้อ คือ

- 1) เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามความต้องการของ โรงเรียน (ถ้ามี) ได้อย่างเหมาะสม
- 2) สำรวจและวิเคราะห์ชุมชนรอบโรงเรียนโดยสังเขป ในด้านแหล่งวิชาการ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และอนามัยชุมชนอย่างถูกต้อง
- 3) สังเกตและเข้าร่วมประชุมของสมาคมครู-ผู้ปกครอง และสถาบันในชุมชน โดยได้รับความยินยอมจากโรงเรียน และสถาบันดังกล่าว (ถ้ามี)

ฉ. สมรรถวิสัยงานพัฒนาคน จำนวน 5 ข้อ คือ

- 1) ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางโรงเรียน มหาวิทยาลัย และประเพณี-วัฒนธรรม ถูกต้องตามกาลเทศะ \*
- 2) สร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ ประจำในสาขาวิชาที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ \*
- 3) จัดป้ายนิทรรศการวิชาการเป็นประจำ (เป็นกลุ่ม)
- 4) ปรึกษาหารือกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์ เกี่ยวกับกรปฏิบัติงานครูอย่างสม่ำเสมอ \*
- 5) คนควาและแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งความรู้ทั่วไป วิชาที่สอนและวิชาชีพครู \*

### 2.1.3 บทบาทครู

ก. สมรรถวิสัยงานสอน จำนวน 5 ข้อ คือ

- 1) สอนประจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สัปดาห์ละ ประมาณ 12 คาบ) \*
- 2) สอนซ่อมเสริม หรือสอนทบทวนบทเรียนให้นักเรียน ที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอน ได้อย่างเหมาะสม

- คุณภาพ \*
- ได้เหมาะสม \*
- 3) ออกข้อสอบ และดำเนินการสอบได้ถูกต้องและมีคุณภาพ
  - 4) ตรวจสอบผลงาน และประเมินความก้าวหน้านักเรียน
  - 5) ทดลองการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบอื่น ๆ ที่ยังไม่เคยปฏิบัติมาก่อนโดยร่วมมือวางแผนกับอาจารย์ผู้เลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

- ข. สมรรถวิสัยค่านางานธุรการ จำนวน 8 ข้อ คือ
- 1) เรียกชื่อนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
  - 2) วางแผนและจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่รับผิดชอบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และนักเรียนได้

- ประสิทธิภาพ
- 3) ปฏิบัติหน้าที่ครูเวร ตามที่รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 4) ช่วยอาจารย์ผู้เลี้ยงทำสมุดรายงานนักเรียนและงานทะเบียนต่าง ๆ ตามแต่กรณีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
  - 5) ช่วยอาจารย์ผู้เลี้ยงทำงานธุรการอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

- 6) เข้าร่วมการประชุมครูของโรงเรียนตามวาระและโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 7) อาสาสมัครช่วยงานธุรการที่สนใจอย่างน้อย 1 ประเภท ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 8) สัมภาษณ์และขอคำแนะนำจากผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาในการบริหารบุคลากร วิชาการ ธุรการ ได้อย่างเหมาะสม (ทำเป็นกลุ่ม)

- ค. สมรรถวิสัยค่านางานกิจการนักเรียน จำนวน 7 ข้อ คือ
- 1) ควบคุมการเข้าแถว และจัดระเบียบนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ



นี้ให้คำปรึกษาในหอเรียนได้อย่างเหมาะสม

โอกาสต่าง ๆ

แนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียน อาทิ การแต่งกาย กิริยามารยาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

7) การจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ด้วยความเห็นชอบและยินยอมของอาจารย์ในเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง โรงเรียน และผู้ปกครองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ทำเป็นกลุ่ม)\*

ง. สมรรถวิสัยทำงานให้คำปรึกษาและแนะแนว จำนวน

9 ข้อ คือ

สับได้

นักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ถ้ามี)

และอาชีพอย่างเหมาะสม

เป็นรายบุคคลได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2) ศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนให้ถูกต้อง

3) ดูแลและแนะนำ การจัดทำความสะอาดและจัดป้าย

4) ดูแลและแนะนำการทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนตาม

5) ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ประจำ ความคุมและ

6) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมชนของนักเรียน และ

7) การจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน

ด้วยความเห็นชอบและยินยอมของอาจารย์ในเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง โรงเรียน และผู้ปกครองได้

อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ทำเป็นกลุ่ม)\*

ง. สมรรถวิสัยทำงานให้คำปรึกษาและแนะแนว จำนวน

1) ศึกษาสภาพภูมิหลังของนักเรียนที่รับผิดชอบและรักษาความ

2) ให้คำแนะนำวิธีการ เรียนและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแก่

3) ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงจัดกิจกรรมโสมรุมอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาส่วนตัวได้อย่าง

5) ให้คำแนะนำนักเรียนถึงแหล่งสารสนเทศทางการศึกษา

6) ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงในการทำและใช้ระเบียบแก่นักเรียน



ปัญหาของนักเรียนตามแตกรณี (ถามี่)

ให้แก่ักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 7) ศึกษารายกรณีน้อย 1 ราย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงติดตามผู้ปกครองนักเรียน และรับรู
- 9) ศึกษา สังเกต และปรับปรุงเทคนิคในการช่วยแก้ปัญหา

จ. สมรรถวิสัยคานงานพัฒนาสังคม จำนวน 3 ข้อ คือ

โรงเรียน (ถามี่) ได้อย่างเหมาะสม

- 1) เขารวมกิจกรรมของชุมชนตามความต้องการของ
- 2) สังเกตและเขารวมประชุมของสมาคมครู-ผู้ปกครอง และสถาบันในชุมชน โดยได้รับความยินยอมจากโรงเรียน และสถาบันดังกล่าว (ถามี่)
- 3) ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาชุมชน เน้นทางวิชาการและวัฒนธรรม โดยได้รับความเห็นชอบและควบคุมจากอาจารย์ในเทศก และโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และสร้างสรรค์

ฉ. สมรรถวิสัยคานงานพัฒนาคน จำนวน 13 ข้อ คือ

- 1) ปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผนของทางโรงเรียน มหาวิทยาลัย และประเพณี-วัฒนธรรม ถูกต้องตามกาลเทศะ \*
- 2) สร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ประจำในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ \*
- 3) จัดปายนิทรรศการวิชาการเป็นประจำ (เป็นกลุ่ม)
- 4) ปรึกษาหารือกับอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก
- 5) ค้นคว้าและแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งความรู้ทั่วไป วิชาที่สอนและวิชาชีพครู \*
- 6) ประเมินผลการปฏิบัติการสอน เพื่อปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติตนในการสอนทุกครั้งอย่างเหมาะสม \*

7) ประชุมหรือสนทนาปราศรัยแลกเปลี่ยนประสบการณ์  
ระหว่างนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และมีประสิทธิภาพ \*

8) ศึกษาวิธีทำโครงการพัฒนาวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ  
อย่างมีประสิทธิภาพ

9) เข้าร่วมประชุม หรือสัมมนาทางวิชาการที่โรงเรียนหรือ  
มหาวิทยาลัยจัดขึ้นอย่างเหมาะสม

10) ติดตามและศึกษาพฤติกรรม ความต้องการของนักเรียน  
ในชั้นที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ \*

11) อภิปรายปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความ  
คิดเห็นกับหัวหน้าสาขาวิชา และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

12) ศึกษาและดูงาน การจัดการศึกษาแบบต่าง ๆ นอกสถานที่  
ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ทำเป็นกลุ่ม)

13) ปฏิบัติตนทั่วไปอย่างเหมาะสม \*

#### 2.1.4 สมรรถนะการประเมินการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

สำหรับสมรรถนะซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติในการสอนใน  
ชั้นเรียนนี้ใช้เป็นเกณฑ์ประกอบการประเมินสมรรถนะด้านงานสอน ในบทบาทครูช่วยและบทบาทครู  
ดังมีรายการสมรรถนะดังนี้

ก. สมรรถนะด้านการเตรียมการสอน จำนวน 13 ข้อ

1) ทำบันทึกการสอนเป็นลำดับขั้นถูกต้อง \*

2) เขียนวัตถุประสงค์การสอนเชิงพฤติกรรมได้ถูกต้อง

สอดคล้องกับนิเทศน์ของเนื้อหา \*

3) เขียนวัตถุประสงค์การสอนเชิงพฤติกรรมได้เหมาะสมกับ

ผู้เรียนและเวลาเรียน \*

4) เนื้อหาของบทเรียนได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม

กับสมัยครอบครัวและสังคม \*

- 5) เนื้อหาของบทเรียนเรียงลำดับแนวความคิดอย่างมีขั้นตอน  
ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน \*
- 6) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง  
เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง \*
- 7) กำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ  
ผู้เรียน เวลาเรียน และสภาพห้องเรียน \*
- 8) กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา  
และกิจกรรม \*
- 9) กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน สภาพห้องเรียน  
และแสดงถึงความใส่ใจสื่อการสอน \*
- 10) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับ  
วัตถุประสงค์ และเนื้อหา \*
- 11) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลได้ครอบคลุม ชัดเจน  
เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่ใช้ \*
- 12) ทำแผนการสอน (บันทึกการสอน) ได้เรียบร้อย ประณีต
- 13) ส่งแผนการสอนได้ตามเวลาที่กำหนด ก่อนดำเนินการ  
สอน \*
- ข. สมรรถวิสัยค่านการดำเนินการสอน
- 1) สมรรถวิสัยค่านการนำเข้าสู่บทเรียน จำนวน 6 ข้อ
- (1) ใช้วิธีเร้าความสนใจของผู้เรียนได้อย่างไร
- (2) นำเข้าสู่บทเรียนสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม
- (3) มีความรักใคร่ เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน \*
- (4) แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนใหญ่เรียน
- เข้าใจ \*

การสอนจริง

จำนวน 6 ข้อ คือ

วัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอน \*

เวลา และสภาพห้องเรียน \*

นำเข้าสู่เป้าหมายอย่างน่าสนใจ \*

และเหมาะสมกับสภาพการณ์ขณะดำเนินการสอน \*

การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม \*

อำนวยความสะดวกการเรียนรู \*

17 ข้อ คือ

มีจังหวะเหมาะสม \*

กับชีวิตจริง \*

(5) พิจารณาความพร้อมของนักเรียนก่อนดำเนินการ

(6) ใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสม

2) สมรรถวิสัยค่านกิจกรรมการเรียนการสอน

(1) ใช้วิธีสอนและกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับ

(2) กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับผู้เรียน

(3) กิจกรรมการเรียนการสอนมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

(4) มีการปรับและยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียนการสอน

(5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

(6) จัดการปรับสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เอื้อ

3) สมรรถวิสัยค่านการสื่อสารและการเสริมแรง จำนวน

(1) อธิบายมีลำดับขั้นก่อให้เกิดความเข้าใจง่าย \*

(2) อธิบาย ใช้เสียง น้ำเสียงชัดเจน ภาษาถูกต้อง

(3) อธิบายและซักถามได้ตรงประเด็นเรื่องการสอน \*

(4) ใช้ตัวอย่างได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสัมพันธ์



ตรรกศาสตร์และสมจริง

(5) ตัวอย่างการอุปมาอุปไมยเป็นไปตามหลัก

ทั้งห้อง \*

(6) ใช้สีหน้า ท่าทางประกอบการสอนได้เหมาะสม

(7) ใช้การถาม และมองให้ความสนใจอย่างทั่วถึง

คิดเห็น \*

(8) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและแสดงความ

สำคัญของบทเรียน

(9) เน้นให้นักเรียนเห็นสิ่งที่ควรสนใจ และความ

ตัวเอง \*

(10) คำถามส่งเสริมให้นักเรียนคิดและค้นพบด้วย

เหมาะสม

(11) ใ้ระยะเวลาในการคิดและตอบคำถามอย่าง

อย่างเหมาะสม \*

(12) คำถามใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน \*

(13) ตอบคำถามผู้เรียน และให้ขอมูลย้อนกลับ

ใจผู้เรียนได้เหมาะสมกับกรณี \*

(14) ใช้คำพูด สีหน้า ท่าทาง เป็นการเสริมกำลัง

ผู้เรียนเกิดแนวคิดตามวัตถุประสงค์ \*

(15) สรบบทเรียนด้วยวิธีการที่กระชับรัด ช่วยให้

ครั้งต่อไป \*

(16) สรบบทเรียนโดยโยงความสัมพันธ์กับบทเรียน

ในแต่ละกรณี

(17) เสนอแนวการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้เรียน และสภาพห้องเรียน \*

ที่ดำเนินการอยู่ \*

เกี่ยวกับสาระการสอน \*

ที่สอน และความรู้ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอน จำนวน 3 ข้อ คือ

สมสมัย \*

การสอน อาทิ การยกตัวอย่าง อธิบายหลักการตอบคำถามนักเรียน การเล่าเรื่องประกอบ หรือการรวมอภิปรายกับนักเรียน \*

มีความรู้ในวิชาชีพครูอย่างเพียงพอ \*

จำนวน 7 ข้อ คือ

การอย่างใดผล \*

เข้าร่วมกิจกรรม

ที่เหมาะสม

4) สมรรถวิสัยด้านการใช้สื่อการสอน จำนวน 3 ข้อ คือ

(1) เลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน

(2) ใช้สื่อได้ถูกต้อง ครบถ้วน เหมาะสมกับสถานการณ์

(3) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมสร้าง ใช้ และ

5) สมรรถวิสัยด้านความรู้และแม่นยำในเนื้อหาวิชา

(1) ให้ความรู้ในเนื้อหาที่สอน ถูกต้องแม่นยำ

(2) มีความรอบรู้ ถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

(3) แสดงกิจกรรมการสอนต่าง ๆ ทำให้รู้ได้ว่า

6) สมรรถวิสัยด้านการควบคุมชั้นเรียนและการจัดการ

(1) ให้ความสนใจแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง \*

(2) วางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้า และดำเนินการ

(3) ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการจูงใจให้นักเรียน

(4) แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสมเหตุสมผล \*

(5) ให้การยอมรับชมเชยแก่นักเรียนตามโอกาส

(๖) มีความเข้าใจนักเรียน และเป็นกันเองตอ

นักเรียน \*

(7) บริหารเวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

ได้เหมาะสมและคุ้มค่า \*

ค. สมรรถวิสัยด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 4 ข้อ คือ

- 1) วัดและประเมินได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ \*
- 2) วิธีการวัดผล วัดได้ครอบคลุม เหมาะสมกับบทเรียน

เวลา และตัวผู้เรียน \*

3) กิจกรรมการวัดและประเมินผลบูรณาการอยู่ใน

กระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม \*

4) วิเคราะห์และให้สารสนเทศย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่าง

สมเหตุสมผลและทันเหตุการณ์ \*

ง. สมรรถวิสัยด้านการปฏิบัติตนในขณะที่สอน จำนวน 11 ข้อ คือ

- 1) การแต่งกายสะอาดเรียบร้อยสมกับเป็นครู \*
- 2) มีอารมณ์มั่นคง และความคุมอารมณ์ได้ \*
- 3) แสดงพฤติกรรมที่สื่อถึงความจริงจัง สนใจต่อผู้เรียน \*
- 4) แสดงพฤติกรรมมีความเชื่อมั่นในตนเอง \*
- 5) ท่วงท่าจาสุภาพ มีอารมณ์ขัน \*
- 6) รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน มีความยืดหยุ่น \*
- 7) บริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม \*
- 8) ตรงต่อเวลาทั้งการเข้าสอนและเลิกสอน \*
- 9) มีความอดทน ชยัน อดกลั้น และกระตือรือร้น ขณะ

ปฏิบัติการสอน \*

10) การตัดสินใจมีเหตุผลและยุติธรรม \*

11) เคลื่อนไหวกิริยาท่าทางอย่างมีเป้าหมาย

## 2.2 รายละเอียดของกระบวนการประเมิน มีดังนี้

2.2.1 ลักษณะน้ำหนักความสำคัญของสมรรถวิสัย เรียงจากองค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมากไปหาน้อย คือ

- 1) สมรรถวิสัยด้านการสอน มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 37.94
- 2) สมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาตน มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 15.82
- 3) สมรรถวิสัยด้านงานกิจการนักเรียน มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 12.64
- 4) สมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนว มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 12.15
- 5) สมรรถวิสัยด้านงานธุรการ มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 11.58
- 6) สมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาสังคม มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ 9.87

2.2.2 ผู้ประเมิน กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ประเมินหลัก คือ อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ในเทศก์ ส่วนผู้เกี่ยวข้องของท่านอื่น ๆ เป็นผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศเพื่อการประเมินแก่ผู้ประเมินหลักดังกล่าว

2.2.3 การจำแนกสมรรถวิสัยและผู้ประเมิน กำหนดให้ผู้ประเมินหลัก คือ อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ในเทศก์ ทำหน้าที่ประเมินสมรรถวิสัยทุกองค์ประกอบในทุกบทบาท โดยกำหนดน้ำหนักความสำคัญของการประเมินแก่ผู้ประเมินแต่ละฝ่าย (คิดเป็นร้อยละและจำนวนเลขเต็มหน่วย) จำแนกตามสมรรถวิสัยและบทบาทตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 33 นำหนักความสำคัญของประเมินแต่ละฝ่ายในสมรรถวิสัยแต่ละด้าน  
ของบทบาทต่าง ๆ

สมรรถวิสัย	นำหนักความสำคัญ		รวม
	อาจารย์พี่เลี้ยง	อาจารย์ในเทศก์	
<b>บทบาทผู้ช่วยครู</b>			
งานสอน	14	13	27
งานธุรการ	10	6	16
งานกิจการนักเรียน	8	6	14
งานให้คำปรึกษาและแนะแนว	7	5	12
งานพัฒนาสังคม	6	5	11
งานพัฒนาตน	10	10	20
รวม	55	45	100
<b>บทบาทครูผู้ช่วย</b>			
งานสอน	18	17	35
งานธุรการ	8	5	13
งานกิจการนักเรียน	8	5	13
งานให้คำปรึกษาและแนะแนว	7	5	12
งานพัฒนาสังคม	6	4	10
งานพัฒนาตน	8	9	17
รวม	55	45	100



## ตารางที่ 33 (ต่อ)

สมรรถวิสัย	น้ำหนักความสำคัญ		รวม
	อาจารย์พี่เลี้ยง	อาจารย์ในเทศก	
<u>บทบาทครู</u>			
งานสอน	21	23	44
งานธุรการ	5	4	9
งานกิจการนักเรียน	7	5	12
งานให้คำปรึกษาและแนะแนว	7	5	12
งานพัฒนาสังคม	5	4	9
งานพัฒนาตน	7	7	14
รวม	52	48	100

2.2.4 การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละบทบาท ซึ่งจะใช้เป็นน้ำหนักตรงในการประเมินผลสรุป มีน้ำหนักในแต่ละบทบาทดังนี้

บทบาทผู้ช่วยครู	มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ	21
บทบาทครูผู้ช่วย	มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ	28
บทบาทครู	มีน้ำหนักความสำคัญคิดเป็นร้อยละ	51

2.2.5 เครื่องมือในการประเมิน กำหนดให้เครื่องมือสำหรับการประเมินเป็นรายการสมรรถวิสัยที่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามต้องปฏิบัติในแต่ละบทบาทลักษณะของการประเมินในแต่ละสมรรถวิสัย กำหนดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ เพื่อระบุระดับของประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพของการปฏิบัติภารกิจในสมรรถวิสัยต่าง ๆ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด

นอกจากนั้น สำหรับรายการสมรรถวิสัยแต่ละข้อ กำหนดให้มีรายการสมรรถวิสัยย่อยหรือพฤติกรรมการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการทำการประเมินในสมรรถวิสัยแต่ละข้อด้วย (คู่มือประเมินในภาคผนวก) เครื่องมือในการประเมินจึงจำแนกออกเป็น 4 ฉบับ คือ

- 1) แบบประเมินการปฏิบัติภารกิจในบทบาทผู้ช่วยครู (ผช.1)
- 2) แบบประเมินการปฏิบัติภารกิจในบทบาทครูผู้ช่วย (ผช.2)
- 3) แบบประเมินการปฏิบัติภารกิจในบทบาทครู (ผช.3)
- 4) แบบประเมินการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน (ผช.4)

แบบประเมิน ผช.1, ผช.2 และ ผช.3 จะใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุปของการปฏิบัติภารกิจการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต ตามบทบาทผู้ช่วยครู ครูผู้ช่วย และครู ตามลำดับ ส่วนแบบประเมิน ผช.4 จะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้าของการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนในแต่ละครั้ง พร้อมกันนั้นก็ทำหน้าที่เป็นแบบประเมินที่จะให้สารสนเทศเพื่อการประเมินผลสรุป ในสมรรถวิสัยด้านงานสอน ในบทบาทครูผู้ช่วย และบทบาทครูอีกกรณีหนึ่งด้วย

2.2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดหลักการว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินจะบูรณาการอยู่ในกระบวนการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม โดยใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติภารกิจของนิสิตโดยตรง และใช้วิธีการตรวจสอบหาข้อมูลทางอ้อม

อันได้แก่ การสนทนากับอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ประจำที่เกี่ยวข้อง และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนการสังเกตผลผลิตจากการปฏิบัติการของนิสิต อาทิ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ การปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินของผู้ประเมินแต่ละฝ่าย กำหนดให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินความก้าวหน้า ใหม่มากครั้งที่สุดท้ายที่จะสามารถปฏิบัติได้ แต่จะต้องทำการประเมินความก้าวหน้า และประเมินผลสรุปย่อย ไม่ต่ำกว่า 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม โดยมีระยะเวลาของการประเมินดังนี้

1) ระยะเวลาของการประเมินความก้าวหน้าอย่างเป็นทางการของผู้ประเมินทุกฝ่าย

ประเมินครั้งที่ 1	ระหว่างสัปดาห์ที่	1 - 1.5
ประเมินครั้งที่ 2	ระหว่างสัปดาห์ที่	2 - 4
ประเมินครั้งที่ 3	ระหว่างสัปดาห์ที่	4 - 6

2) ระยะเวลาของการประเมินผลสรุป ของผู้ประเมินทุกฝ่าย

ประเมินครั้งที่ 1	ประเมินสรุปการปฏิบัติการกีฬาทาง ผู้ช่วยครู ปลายสัปดาห์ที่ 2
ประเมินครั้งที่ 2	ประเมินผลสรุปการปฏิบัติการกิจ บทบาทครูผู้ช่วย ปลายสัปดาห์ที่ 4
ประเมินครั้งที่ 3	ประเมินผลสรุปการปฏิบัติการกิจ บทบาทครู ปลายสัปดาห์ที่ 8

การประเมินผลสรุปการปฏิบัติการกิจในแต่ละบทบาท ให้อยู่ใน  
ดุลยพินิจของผู้ประเมินแต่ละฝ่าย ที่จะกำหนดเงื่อนไขให้นิสิตปฏิบัติการกิจกรรมใด ๆ เป็นกรณี  
พิเศษได้ อาทิ กิจกรรมสอน กิจกรรมการทำงานตามโครงการพิเศษ กิจกรรมทดลองวิธีสอน  
พิเศษ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อการหาข้อมูลและสารสนเทศเพิ่มเติม สำหรับการประเมินผลสรุปที่เชื่อถือได้  
เท่านั้น

2.2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดให้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ในการให้การนิเทศและตัดสินผลสรุปของนิเทศดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจให้การนิเทศแก่นิสิต ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินความก้าวหน้า ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายที่จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีใด อันจะทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่จะนำไปตัดสินใจให้การนิเทศแก่นิสิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจให้ผลสรุปในการปฏิบัติการกิจการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละบทบาท ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเส้น ดังนี้

(1) กำหนดใหญ่ประเมินแต่ละฝ่าย ประเมินผลสรุปของผลการปฏิบัติการกิจการในแต่ละองค์ประกอบของสมรรถนะในในแต่ละบทบาท โดยให้เป็นเกรดตั้งแต่ A+ ถึง E โดยเกรดแต่ละตัวมีน้ำหนักค่าคะแนนตั้งแต่ 12 ถึง 0

(2) กำหนดสมการเชิงเส้น วิเคราะห์ผลสรุปของการปฏิบัติการกิจการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในแต่ละบทบาทดังนี้

$$G_R = \frac{T_1X_1 + T_2X_2 + \dots + T_6X_6 + S_1Y_1 + S_2Y_2 + \dots + S_6Y_6}{100}$$

โดยที่

$G_R$  = เกรดหรือคะแนนของการปฏิบัติการกิจการในแต่ละบทบาท

$T_1 \dots T_6$  = น้ำหนักความสำคัญในสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของอาจารย์พี่เลี้ยง

$X_1 \dots X_6$  = ผลการประเมินสรุปในสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของอาจารย์พี่เลี้ยง

$S_1 \dots S_6$  = น้ำหนักความสำคัญในสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของอาจารย์นิเทศก์

$Y_1 \dots Y_6$  = ผลการประเมินสรุปในสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของอาจารย์นิเทศก์

(3) กำหนดสมการเชิงเส้น วิเคราะห์ผลสรุปของการ  
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตแต่ละคน ดังนี้

$$GP = \frac{W_1G_1 + W_2G_2 + W_3G_3}{100}$$

โดยที่

GP = เกรดหรือคะแนนของการปฏิบัติภารกิจฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
ภาคสนาม

$W_1, W_2, W_3$  = น้ำหนักความสำคัญของการปฏิบัติภารกิจในแต่ละบทบาท

$G_1, G_2, G_3$  = เกรดหรือคะแนนของการปฏิบัติภารกิจในแต่ละบทบาท

2.2.8 เกณฑ์การตัดสินใจ ให้เกณฑ์การตัดสินใจของการประเมินความ  
ก้าวหน้าอยู่ที่การไขว่คว้าพัฒนาของผู้ประเมินแต่ละท่านในการตัดสินใจให้การนิเทศแก่นิสิตเป็นกรณี ๆ  
ไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่ว่า "ผู้ประเมินเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ อย่างเพียงพอที่จะ  
ทำการประเมินและให้การนิเทศแก่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างถูกต้อง" ส่วนเกณฑ์การ  
ตัดสินใจของการประเมินผลสรุป กำหนดเป็นเกณฑ์กลางสำหรับการตัดสินใจดังนี้

$$11.50 - 12.00 = A^+$$

$$10.50 - 11.49 = A$$

$$9.50 - 10.49 = A^-$$

$$8.50 - 9.49 = B^+$$

$$7.50 - 8.49 = B$$

$$6.50 - 7.49 = B^-$$

$$5.50 - 6.49 = C^+$$

$$4.50 - 5.49 = C$$

$$3.50 - 4.49 = C^-$$



$$2.50 - 3.49 = D^+$$

$$1.50 - 2.49 = D$$

$$0.50 - 1.49 = D^-$$

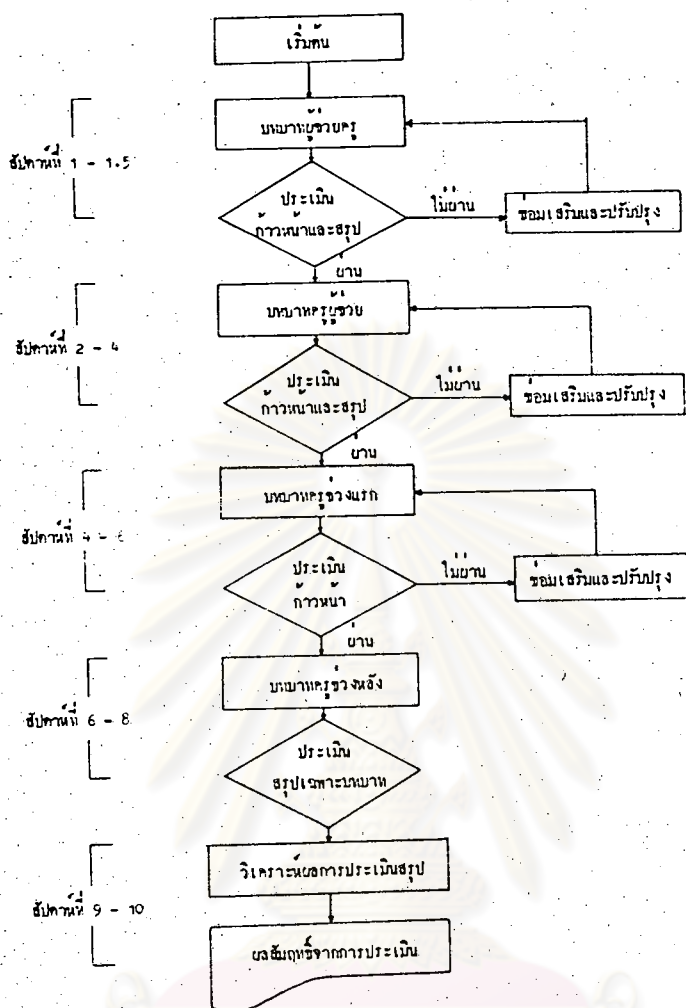
$$0.00 - 0.49 = E$$

การตัดสินใจอนุมัติเกรดสุดท้าย ถือเป็นอำนาจของคณะกรรมการ  
 อำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มีหน้าที่ในการพิจารณาภาพรวมเกรดที่นิสิตได้รับ  
 ทั้งหมด ให้เป็นไปตามนโยบายการควบคุมมาตรฐานทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัย ตลอดจน  
 พิจารณารณเฉพาะของนิสิตแต่ละคนในกรณีที่มีการร้องเรียนจากผู้เกี่ยวข้องกันิสิตฝึกประสบการณ์  
 วิชาชีพครูภาคสนาม ดังนั้นการปรับเกรดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตทั้งหมดหรือเฉพาะคน  
 ตลอดจนการปรับระดับของเกณฑ์การตัดสินใจในการตัดสินใจแต่ละครั้ง จึงอยู่ในวิสัยที่จะกระทำ  
 ได้ ทั้งนี้ภายใต้การพิจารณาในเรื่องมาตรฐานทางวิชาการ เป็นหลักเท่านั้น

2.2.9 การให้สารสนเทศย้อนกลับ ผู้ประเมินให้สารสนเทศย้อนกลับ  
 แก่นิสิตในการประเมินความก้าวหน้าทุกครั้ง โดยให้ผู้ประเมินใช้ดุลยพินิจเลือกวิธีการให้ข้อมูล  
 ย้อนกลับตามแตกรณี ซึ่งอาจจจะเลือกวิธีการให้ข้อมูลโดยวาจาหรือโดยให้ดูรายการที่นิสิตยังบกพร่อง  
 ในแบบประเมินหรือโดยบันทึกข้อความการนิเทศ เพื่อให้นิสิตได้ปรับปรุงการปฏิบัติการกิจใน  
 สมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สรุปขั้นตอนกระบวนการประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลสรุปตั้งแผนภูมิต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์  
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภูมิที่ 16 กระบวนการประเมินความกว้างหน้าและประเมินผลสรุป

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

จากการนำรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่ได้พัฒนาจากการดำเนินการวิจัยตอนที่ 1 ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ปีการศึกษา 2528 ปรากฏผลการทดลอง ตามเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่ได้กำหนดดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมของสมรรถกวีลีสถานต่าง ๆ ในแต่ละบทบาทของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตามทัศนะของกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์ในเทศก์ ปรากฏว่าสมรรถกวีลีสถานขอในองค์ประกอบสมรรถกวีลีสถานและในทุกบทบาทอยู่ในเกณฑ์ที่จะสามารถนำไปใช้ในรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามต่อไปได้ กล่าวคือ กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่า สมรรถกวีลีสถานมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด จำนวน 34 ข้อ และในระดับมาก จำนวน 129 ข้อ ในขณะที่กลุ่มอาจารย์ในเทศก์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด 110 ข้อ และในระดับมาก 53 ข้อ ดังตารางสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 34 จำนวนสมรรถกวีลีสถานที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ในแต่ละบทบาท ตามทัศนะของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์

บทบาท	ระดับความเหมาะสมของสมรรถกวีลีสถาน			
	อาจารย์พี่เลี้ยง		อาจารย์ในเทศก์	
	มาก	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด
ผู้ช่วยครู	16	4	12	8
ครูผู้ช่วย	13	15	12	16
ครู	37	8	20	25
การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน	63	7	9	61
รวม	129	34	53	110

2. การประเมินความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับจากรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

2.1 การประเมินความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับจากรูปแบบการประเมิน ตามทัศนะอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์ ได้ข้อสรุปดังนี้

2.1.1 ระบุความเหมาะสมและผลที่ได้รับในประเด็นต่าง ๆ ของรูปแบบประเมิน พบว่าทั้งอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศกมีความเห็นว่รูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในประเด็นคำถามต่าง ๆ ในระดับมาก 28 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 93.33 และมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ในขณะที่อาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่รูปแบบเดิมมีความเหมาะสมในประเด็นคำถามต่าง ๆ ทุกข้อในระดับปานกลาง และอาจารย์ในเทศกมีความเห็นว่รูปแบบประเมินเดิมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง 29 ข้อ และระดับน้อย 1 ข้อ

2.1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมและผลที่ได้รับในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างรูปแบบประเมินทดลองกับรูปแบบประเมินเดิม พบว่อาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่รูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ มากกว่ารูปแบบประเมินเดิม 28 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ส่วนอาจารย์ในเทศกเห็นว่รูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ มากกว่ารูปแบบประเมินเดิม 29 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 96.67

สำหรับรายละเอียดเสนอเป็นตารางสรุปดังนี้

ตารางที่ 35 จำนวนข้อของระดับความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับในประเด็นคำถามต่าง ๆ ตามทัศนะของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ									
	อาจารย์พี่เลี้ยง					อาจารย์ในเทศก				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ความเหมาะสมของสมรรถวิสัย	-	-	-	4*	-	-	-	-	-	4*
ความเหมาะสมของบทบาท	-	-	1	3	-	-	-	1	3	-
ความเกื้ออำนวยต่อการันเทศ	-	-	-	3*	-	-	-	-	3*	-
ความเหมาะสมของเครื่องมือ	-	-	-	5*	-	-	-	1	4*	-
ความเหมาะสมของกระบวนการประเมิน	-	-	1	5*	-	-	-	-	6*	-
ความเหมาะสมของแผนการกัตอื่น	-	-	-	5*	-	-	-	-	5*	-
การส่งเสริมพัฒนาการของนิสิต	-	-	-	3*	-	-	-	-	3*	-
	-	-	2	28*	-	-	-	2(1)	28*	-

\* จำนวนข้อที่รูปแบบประเมินทดลองเหมาะสมมากกว่ารูปแบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การประเมินความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับจากรูปแบบประเมินตามทัศนะของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี ใ้ขอสรุปดังนี้

2.2.1 ระดับความเหมาะสมและผลที่ได้รับในประเด็นต่าง ๆ ของรูปแบบประเมิน พบว่านิสิตกลุ่มทดลองมีความเห็นว่ารูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในประเด็นคำถามต่าง ๆ ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ในระดับมาก 26 ข้อ ระดับปานกลาง 21 ข้อ และระดับน้อย 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 1.96, 50.98, 41.18 และ 5.88 ตามลำดับ ในขณะที่ของรูปแบบประเมินเดิมนิสิตกลุ่มควบคุมมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก 16 ข้อ ระดับปานกลาง 25 ข้อ และระดับน้อย 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 31.37, 49.02 และ 19.61 ตามลำดับ

2.2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมและผลที่ได้รับในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างรูปแบบประเมินทดลองกับรูปแบบประเมินเดิม พบว่า นิสิตกลุ่มทดลองรับรู้ต่อรูปแบบประเมินทดลองว่ามีความเหมาะสมมากกว่าที่นิสิตกลุ่มควบคุมรับรู้ต่อรูปแบบประเมินเดิม 13 ข้อ จากคำถามทั้งหมด 51 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 25.49

สำหรับรายละเอียดเสนอเป็นตารางสรุปดังนี้

ตารางที่ 36 จำนวนข้อของระดับความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับในประเด็นคำถามต่าง ๆ ของรูปแบบประเมินทดลองตามทัศนะของนิสิต

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ					รวม	รูปแบบทดลอง เหมาะสมมากกว่า รูปแบบประเมินเดิม
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง	-	1	5	7	-	13	3
ความเหมาะสมของการนิเทศ	-	2	7	8	-	17	3
ความเหมาะสมของภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	-	-	8	9	1	18	5
ความเป็นชมรมที่ได้รับจากการประเมิน	-	-	1	2	-	3	2
รวม	-	3	21	26	-	51	13



3. การประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตปีกประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยผู้วิจัยได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม เป็นดัชนีบอกระดับผลการเรียนรู้ของนิสิต ผลการทดลองใช้รูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามปรากฏดังนี้

3.1 ระดับผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยของนิสิตปีกประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสมรรถวิสัยแต่ละด้าน จากการประเมินของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงประเมินผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยของนิสิตกลุ่มทดลองในสมรรถวิสัยด้านงานสอน งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน รวม 5 ด้านอยู่ในระดับ A<sup>-</sup> และสมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนวในระดับ B<sup>+</sup> ส่วนอาจารย์นิเทศก์ประเมินผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยของนิสิตในสมรรถวิสัยด้านงานสอน งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน รวม 5 ด้าน ในระดับ B<sup>+</sup> และสมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนวในระดับ B

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยในสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ของนิสิตกลุ่มทดลอง และนิสิตกลุ่มควบคุม จากการประเมินของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า ทั้งกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ประเมินผลสัมฤทธิ์ของนิสิตสอดคล้องกัน คือ นิสิตกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในสมรรถวิสัยด้านงานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานให้คำปรึกษาและแนะแนว งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน รวม 5 ด้าน สูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุม ส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ในสมรรถวิสัยด้านงานสอน กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงประเมินว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในสมรรถวิสัยด้านงานสอนสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุม ในขณะที่ผลการประเมินของอาจารย์นิเทศก์ไม่พบความแตกต่างในสมรรถวิสัยด้านงานสอน

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองและนิสิตกลุ่มควบคุม พบว่าจากการประเมินของอาจารย์พี่เลี้ยง ผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองในสมรรถวิสัยด้านงานธุรการ และงานให้คำปรึกษาและแนะแนว มีความเป็นเอกพันธ์มากกว่านิสิตกลุ่มควบคุม และไม่พบความแตกต่างของความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ในสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ ของนิสิตทั้งสองกลุ่ม สำหรับการประเมินของอาจารย์นิเทศก์ ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองในสมรรถวิสัยด้านงานสอน มีความเป็นเอกพันธ์มากกว่าของนิสิต

กลุ่มควบคุม และไม่พบความแตกต่างของความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ในสมรรถกวีสัยด้านอื่น ๆ

4. การประเมินความเป็นปัญหาและผลสืบเนื่องที่เกิดจากการนำรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ สรุปผลได้ดังนี้

4.1 ผลสืบเนื่องและปัญหาที่เกิดกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

- 1) ทำให้ นิสิตเกิดความกระตือรือร้นและตื่นตัว ในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ตลอดเวลา ( $f = 28$ )
  - 2) ทำให้ นิสิตมีแนวทางในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ชัดเจน และเป็นระบบต่อเนื่อง ( $f = 21$ )
  - 3) ทำให้ นิสิตต้องปฏิบัติภารกิจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามค่อนข้างหนัก ( $f = 21$ )
  - 4) ทำให้ นิสิตเกิดความวิตกกังวลในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เพราะมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมากแต่เวลาฝึกจำกัดอยู่เพียง 8 สัปดาห์ เท่านั้น ( $f = 11$ )
  - 5) ทำให้ การปฏิบัติภารกิจครบถ้วนตามภารกิจงานครูและได้ประสบการณ์คุ้มค่า ( $f = 9$ )
  - 6) ทำให้ นิสิตมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ( $f = 3$ )
  - 7) ทำให้ นิสิตมีความสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์พี่เลี้ยงมากขึ้น ( $f = 2$ )
- 4.2 ผลสืบเนื่องและปัญหาที่เกิดกับอาจารย์พี่เลี้ยง
- 1) ทำให้ อาจารย์พี่เลี้ยงมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมากขึ้น ( $f = 7$ )
  - 2) ทำให้ อาจารย์พี่เลี้ยงต้องตื่นตัวและพัฒนาตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่นิสิต ( $f = 6$ )
  - 3) ทำให้ เกิดความสะดวกต่อการนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของนิสิต ( $f = 4$ )
  - 4) ทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่าง นิสิตและอาจารย์พี่เลี้ยงดีขึ้น ( $f = 2$ )
  - 5) ทำให้ อาจารย์พี่เลี้ยงขาดอิสระในการปฏิบัติงานของตน ( $f = 2$ )

6) ทำให้อาจารย์ที่เลี้ยงต้องติดตามผลการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของ  
นิสิตมากขึ้น (f = 1)

4.3 ผลสืบเนื่องและปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ในเทศก

1) ทำให้มีแนวทางและสะดวกต่อการนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติ  
ภารกิจของนิสิตชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น (f = 3)

2) ทำให้เกิดความวิตกกังวลในการประเมินผลนิสิต เพราะต้องหา  
ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการประเมินมากขึ้น (f = 3)

3) ทำให้อาจารย์ในเทศกกระตือรือร้น และเอาใจใส่การนิเทศนิสิต  
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามมากขึ้น (f = 2)

4.4 ผลสืบเนื่องและปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

1) ทำให้นิสิตปฏิบัติตนดีขึ้นและสนับสนุนงานของโรงเรียน (f = 2)

2) ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานในหน่วย  
งานสนับสนุนวิชาการ เพราะนิสิตอาสาสมัครช่วยอย่างเต็มที่ (f = 2)

3) ทำให้บุคลากรของโรงเรียน ได้รับแนวทางในการปรับปรุงตนเอง  
ในด้านคุณภาพการสอนและการปฏิบัติภารกิจงานครู (f = 1)

4) เกิดบรรยากาศทางวิชาการที่กระตือรือร้นมากขึ้น (f = 1)

5) เกิดผลดีแก่นักเรียน เพราะนิสิตเตรียมตัวสอนและจัดกิจกรรม

วิชาการเสมอ (f = 1)

4.5 ผลสืบเนื่องและปัญหาที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัย

1) ทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ครอบคลุมและมี  
แนวทางที่จะบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากขึ้น (f = 8)

2) ได้รับความศรัทธาจากโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม  
มากขึ้น (f = 2)

3) ทำให้ต้องใช้งบประมาณมากขึ้น ในเรื่องการเดินทาง เบี้ยเลี้ยง  
ของอาจารย์ในเทศก ตลอดจนวัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในรูปแบบประเมิน (f = 2)

4) อาจจะต้องจัดโครงการพัฒนาอาจารย์ในเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงให้  
มีคุณภาพต่อไป ( $f = 2$ )

5) อาจต้องมีการปรับขยายหลักสูตรตามคำแนะนำต่าง ๆ อาทิ ขยาย  
เวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามเป็น 1 ภาคเรียน ต้องคิคนำหนักของการนิเทศนิต  
ให้ห้กับอาจารย์เทศก์เพื่อลดภารกิจด้านอื่น ๆ ( $f = 1$ )

4.6 ผลสืบเนื่องและปัญหาต่อกระบวนการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
ภาคสนาม

1) ทำให้กระบวนการประเมินมีระบบ สะดวก และชัดเจน ต่อการปฏิบัติ  
มากขึ้น ( $f = 13$ )

2) ทำให้การประเมินผลนิตมีความตรง และความเที่ยงมากขึ้น เพราะ  
ประเมินคยเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกัน ( $f = 7$ )

3) กระบวนการประเมินมีลักษณะเร่งรัดมากไป เพราะเวลาน้อย  
อาจทำให้ประเมินไม่ทั่วถึง ( $f = 5$ )

4) แบบประเมินมีรายละเอียดมากขึ้น ทำให้ยากต่อการตัดสินใจ ( $f = 5$ )

5) ทำให้ผู้ประเมินเห็นพัฒนาการของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ  
นิตคยอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ( $f = 2$ )

6) การประเมินบางสมรรถวิสัย อาทิ งานพัฒนาสังคม ยากแก่ผู้ประเมิน  
ที่ไม่ใกล้ชิดกับนิตคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ( $f = 1$ )

4.7 ผลสืบเนื่องและปัญหาอื่น ๆ และความเป็นไปได้ที่จะนำรูปแบบประเมินการ  
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่ทดลองใช้ไปใช้ในโอกาสต่อไป พบว่ารูปแบบประเมินการฝึก  
ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม สามารถนำไปใช้ได้ต่อไป แต่ควรปรับขยายเวลาการฝึกประสบการณ์  
วิชาชีพครูภาคสนามเป็น 1 ภาคเรียน ( $f = 36$ )

5. ผลสรุปการประเมินและข้อเสนอแนะของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์  
วิชาชีพครูภาคสนามของผู้ประเมินฝ่ายต่าง ๆ จากการประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างอาจารย์  
พี่เลี้ยงและอาจารย์เทศก์ และการให้ข้อเสนอแนะจากการทอแบบสอบถามทุกฉบับ สรุปผล  
ได้ดังนี้





5.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามในการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง

1) การจำแนกประเภทของสมรรถวิสัยออกเป็น 6 ประเภทมีความเหมาะสมในการปฏิบัติแล้ว

2) สมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ที่กำหนด มีความครอบคลุมดีแล้ว แต่ควรปรับปรุงคำอธิบาย คำสอน ทางภาษาให้กระชับขึ้น เปลี่ยนชื่อ สมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนว เป็น "สมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาแก่นักเรียน" และเพิ่มสมรรถวิสัยย่อยให้กับสมรรถวิสัยในข้อใหญ่อ่างข้อให้ครอบคลุมขึ้น

3) บทบาทนิสิตที่จำแนกไว้ 3 บทบาท เหมาะสมดีแล้ว

4) กระบวนการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลสรุป มีความเหมาะสมดีแล้ว แต่จะให้มีคุณภาพดีขึ้นควรขยายเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามออกไปเป็น 1 ภาคเรียน และทำการปรับกระบวนการย่อยอื่น ๆ ให้สอดคล้องตามด้วย

5) นำหนักความสำคัญของการประเมินส่วนใหญ่เหมาะสมดีแล้ว แต่สมควรกำหนดหน้าที่ในการประเมินสมรรถวิสัยหลักแก่ผู้ประเมินแต่ละฝ่าย อาทิ อาจารย์ในเทศก์ควรเน้นที่การประเมินสมรรถวิสัยด้านงานสอน ในขณะที่อาจารย์พี่เลี้ยงควรเน้นที่การประเมินสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ

6) กระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นิสิตเหมาะสมดีแล้ว และควรกำหนดวิธีการของการแลกเปลี่ยนผลการประเมินและผลของงานนิเทศของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายไว้ด้วย

7) แบบประเมินชุดต่าง ๆ ทั้ง 4 ฉบับ มีความเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้แล้ว และถ้ามีการเพิ่มเติมสิ่งต่อไปนี้จะทำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น คือ

(1) กำหนดเวลาที่จะประเมินลงในแบบประเมินชุดต่าง ๆ ด้วย

(2) แบบประเมินหลัก (ผช.1-ผช.3) ควรมีเฉพาะสมรรถวิสัยหัวข้อใหญ่เท่านั้น สมรรถวิสัยย่อยนำไปเขียนไว้ในคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

(3) ควรมีช่องประเมินสำหรับสมรรถวิสัยที่ไม่สามารถประเมินได้

ด้วย



8) กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินตามที่กำหนด มีความเหมาะสมแล้ว

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับระบบย่อยอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1) ควรปรับหลักสูตรให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มีเวลาในการฝึกตลอด 1 ภาคเรียน

2) ควรจัดโครงการฝึกอบรม พัฒนาคุณภาพของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ตามความจำเป็นในแต่ละกรณี

3) ควรพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนบุคลากรของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามกับมหาวิทยาลัย ให้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น เพื่อความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป

4) ควรกำหนดหน้าที่ของภาระหน้าที่การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์อย่างเป็นทางการ เพื่อลดภาระหน้าที่ด้านอื่น ๆ ลง

5) ควรจัดระบบการควบคุมกำกับ ให้การดำเนินการประเมินและการนิเทศของผู้เกี่ยวข้องเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด

6) ควรกำหนดเกณฑ์การมีสิทธิ์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตโดยเพิ่มเกณฑ์ว่า ถ้านิสิตผู้ใดได้คะแนนเฉลี่ยสะสมของรายวิชาเอกไม่ถึง 2.00 และได้คะแนนเฉลี่ยของรายวิชาที่เกี่ยวกับการสอนไม่ถึง 2.00 ไม่มีสิทธิ์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

7) ควรจัดการอำนวยความสะดวกในค่านเอกสารประกบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม อย่างเพียงพอและทันการเสมอ

#### อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อสรุปอภิปรายผลเป็น 5 หัวข้อ ตามลำดับ คือ โครงสร้างของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ผลการเรียนรู้และผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลสืบเนื่องจากการใช้รูปแบบการ

ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม และสรุปข้อเสนอแนะการปรับปรุงรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

1. โครงสร้างของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่กำหนดจำแนกเป็น 3 มิติ มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ ดังจะอภิปรายผลในแต่ละมิติดังนี้ คือ

1.1 มิติสมรรถวิสัย จากการวิจัยพบว่า ทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้ปฏิบัติ มีความเห็นสอดคล้องรวมกันว่า การกำหนดจำนวนองค์ประกอบของสมรรถวิสัย และการกำหนดสมรรถวิสัยในแต่ละบทบาทการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเกณฑ์ของการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามได้ โดยทบทวนของสมรรถวิสัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากหรือมากที่สุดเท่านั้น นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติซึ่งได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์เทศกยังมีความเห็นสอดคล้องกันอีกว่า สมรรถวิสัยที่กำหนดมีความครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม และสามารถจะชี้ให้เห็นความสามารถที่จะเป็นครูที่ดี ในระดับมากอีกด้วย จากข้อค้นพบดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่าสมรรถวิสัยที่กำหนดในมิติของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต และเหมาะสมสำหรับนิสิตที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนด เบอร์ดิน (Burdin 1974: 7-8) ที่สรุปได้ว่า สมรรถวิสัยที่กำหนดจะต้องแสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจนต่องานที่นักเรียนในระดับที่ทำการสอน และพฤติกรรมการปฏิบัติจริงของครู หรืออย่างน้อยสมรรถวิสัยดังกล่าวจะต้องเป็นที่ยอมรับจากครูระดับวิชาชีพ สำหรับสมรรถวิสัยในองค์ประกอบสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาตามแนวทางของทฤษฎีครูศึกษาแบบสมรรถฐาน คือ เน้นความสามารถที่นิสิตจะปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้มากกว่าเน้นความสามารถที่แสดงว่านิสิตมีความรู้ เน้นการพัฒนาตนเองของนิสิตในสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์สมรรถวิสัยที่กำหนด และเน้นการพัฒนาสมรรถวิสัยของนิสิตให้ครอบคลุม และมีคุณสมบัติที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต (Dunn 1980: 27-33)

การกำหนดลักษณะเกณฑ์การประเมินเป็นสมรรถวิสัย ซึ่งมีลักษณะเป็น  
 ข้อความแทนวัตถุประสงค์ที่มีความเฉพาะเจาะจงน้อยกว่า การกำหนดเป็นพฤติกรรม  
 (behavioral objectives) แต่มีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าจุดหมาย (goal)  
 ตามนิยามของสมรรถวิสัย (Hall and Jones 1974: 29) ก็เพื่อที่จะสามารถกำหนดเกณฑ์  
 การประเมินให้อยู่ในวิสัยที่จะสามารถครอบคลุมจุดหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
 ภาคสนามและสามารถที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพเป็นจริง โดยเฉพาะกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
 ภาคสนามตามหลักสูตรของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้โดย  
 มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ผู้ประเมินหรือผู้ให้การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม เป็น  
 บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะสังเกตและรวบรวมข้อมูล การปฏิบัติภารกิจในสมรรถวิสัยด้าน  
 ต่าง ๆ ได้ ทั้งยังสามารถวินิจฉัยตัดสินใจให้การนิเทศและประเมินผลอย่างถูกต้องด้วย

ข้อสังเกตประการหนึ่งสำหรับความเหมาะสมของสมรรถวิสัยที่ใช้เป็นเกณฑ์  
 ประเมินในการปฏิบัติภารกิจแต่ละบทบาท คือ ทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยง และกลุ่ม  
 อาจารย์นิเทศก์ ต่างให้ความสำคัญแก่สมรรถวิสัยด้านงานสอนและสมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาคนมาก  
 กว่าสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากจำนวนสมรรถวิสัยทุกด้านที่มีจำนวน 163 ข้อ  
 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความเหมาะสมมากที่สุด 82 ข้อ กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงให้ระดับมากที่สุด  
 34 ข้อ กลุ่มอาจารย์นิเทศก์ให้ระดับมากที่สุด 110 ข้อ มีสมรรถวิสัยด้านงานสอนและงาน  
 พัฒนาคนที่อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดถึง 81 ข้อ, 24 ข้อ และ 87 ข้อ ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็น  
 ร้อยละ 98.78, 70.59 และ 79.09 ตามลำดับ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาการให้นำหนักความ  
 สำคัญของสมรรถวิสัยแต่ละด้านของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญให้นำหนักความสำคัญของ  
 สมรรถวิสัยทั้งสองด้านนี้รวมคิดเป็นร้อยละ 53.76 ในขณะที่ด้านอื่น ๆ ที่เหลือรวมคิดเป็นร้อยละ  
 46.24 จากข้อค้นพบบังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้ปฏิบัติเห็นว่า ผู้ที่จะ  
 เป็นครูที่ดีในอนาคตสมควรจะต้องเน้นที่การพัฒนาสมรรถวิสัยด้านงานสอนและงานพัฒนาคนเป็นหลัก  
 และพัฒนาสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ เป็นรอง ทั้งนี้จำเป็นจะต้องพัฒนาสมรรถวิสัยทุกด้านพร้อม ๆ กัน  
 ไป จะยกเว้นไม่ฝึกและพัฒนาสมรรถวิสัยด้านหนึ่งด้านใดไม่ได้

1.2 มีคิพพาท จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้ปฏิบัติ มีความเห็นสอดคล้องรวมกันว่า ภายใต้เงื่อนไขของการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคสนามที่มีระยะเวลาในการฝึกจำนวน 8 สัปดาห์ สมควรแบ่งภารกิจหรือสมรรถวิสัยที่นิสิตต้อง ทำการฝึกปฏิบัติออกเป็น 3 บทบาท โดยบทบาทผู้ช่วยครูมีระยะเวลาฝึกจำนวน 1.5 สัปดาห์ บทบาทครูผู้ช่วยมีระยะเวลาฝึกจำนวน 2 สัปดาห์ และบทบาทครูมีระยะเวลาในการฝึก 4.5 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ดำเนินการฝึกปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ จากภารกิจที่นำไปสู่ภารกิจ ที่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดตามทฤษฎีการศึกษาแบบสมรรถฐาน ซึ่ง ฮอลล์ และโจนส์ (Hall and Jones 1976: 221) ได้กล่าวว่าการจัดเรียงชุดประสบการณ์จะทำให้ได้ พัฒนาสมรรถวิสัยที่กำหนดจากประสบการณ์ที่นำไปสู่ประสบการณ์ที่ซับซ้อน นอกจากนั้นการจำแนก บทบาทของการฝึกปฏิบัติของนิสิตยังช่วยให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของ นิสิตเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง สะดวกต่อการประเมินความก้าวหน้า และการนิเทศอย่างเป็นระบบอีกด้วย อย่างไรก็ตามการจำแนกจำนวนบทบาทของการฝึกปฏิบัติ ของนิสิตขมขื่นน้อยของประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ จำนวนสมรรถวิสัยหรือภารกิจที่กำหนด ให้ฝึกปฏิบัติในแต่ละบทบาทกล่าวคือ บทบาทที่กำหนดจะมีความเหมาะสมได้ก็ต่อเมื่อจำนวนสมรรถ วิสัยหรือภารกิจที่กำหนดมีความเหมาะสมพอดีกับจำนวนเวลาที่กำหนดอันจะทำให้นิสิตสามารถ ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ของสถาบันใดมีระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามมากกว่า 8 สัปดาห์ การจำแนกจำนวนบทบาทอาจต้องปรับขยายออกไปเพื่อความเหมาะสมและประสิทธิภาพ ดังเช่น มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นเคนตักกี (Western Kentucky University) กำหนด ให้จำแนกบทบาทการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามออกเป็น 5 บทบาท คือ บทบาทผู้ช่วยครู บทบาทครูพหุคูณ บทบาทครูผู้ช่วย บทบาทครู และบทบาทการพัฒนาความเป็นครูชั้นวิชาชีพ (Hall and Jones 1976: 221-224) และมหาวิทยาลัยเทนเนสซีกำหนดจำแนกกิจกรรม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามเป็น 4 ระยะเวลาของกิจกรรมการสังเกตและ การปฐมนิเทศ ระยะเวลาของการเพิ่มความรับผิดชอบต่อกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะเวลาของการปฏิบัติหรือรับผิดชอบต่อกิจกรรมเต็มที่ และระยะเวลาของการสิ้นสุดและประเมินผล



การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (College of Education, The University of Tennessee 1984: 2)

1.3 มติการประเมินอาศัยแนวคิดของทฤษฎีประเมินเชิงระบบเพื่อการตัดสินใจที่กำหนดว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่จัดเตรียมสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

(Alkin 1966, Stufflebeam et al. 1971, quoted in Borich and Jemelka 1982: 10) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นสรุปอภิปรายผลการวิจัยด้านมติการประเมินดังนี้

ก. การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้านคือ สมรรถวิสัยด้านงานสอน สมรรถวิสัยด้านงานธุรการ สมรรถวิสัยด้านงานกิจการนักเรียน สมรรถวิสัยด้านงานให้คำปรึกษาและแนะแนว สมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาสังคม และสมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาตน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกำหนดสมรรถวิสัยด้านงานสอนเป็นสมรรถวิสัยที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด (ประมาณร้อยละ 38) ส่วนสมรรถวิสัยอันดับรองลงมาคือ สมรรถวิสัยด้านงานพัฒนาตน (ประมาณร้อยละ 16) ส่วนสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ ที่เหลือมีน้ำหนักความสำคัญพอ ๆ กัน (ประมาณร้อยละ 10-12) ซึ่งผลการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญนี้ได้รับการยืนยันจากกลุ่มผู้ปฏิบัติอันได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์ที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสมรรถวิสัยซึ่งจำแนกไว้ 6 ด้านนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นเกณฑ์ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคสนามของนิสิต ส่วนลำดับน้ำหนักความสำคัญของสมรรถวิสัยก็มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของงานครู ซึ่งถือว่างานสอนเป็นงานหลักของครู อันเป็นศิลป์ที่ยากที่สุดและศาสตร์ที่มีความลึกซึ้งที่สุดในบรรดาศิลป์และศาสตร์แขนงต่าง ๆ (Mann quoted in Richey 1958 : 52)

ข. ผู้ประเมิน กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ประเมินหลักคือ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์ ส่วนผู้เกี่ยวข้องของทานอื่น ๆ เป็นผู้ให้ขอมลหรือสารสนเทศเพื่อการประเมินแก่ผู้ประเมินหลัก ผลการวิจัยพบว่าทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้ปฏิบัติ ไม่คัดค้านและไม่ขอเสนอแนะให้ลดหรือเพิ่มจำนวนผู้ประเมินแต่อย่างไร หากแต่มีข้อเสนอให้มีการพัฒนาคุณภาพของผู้ประเมิน และกำหนดกระบวนการควบคุมกำกับให้ผู้ประเมินได้ทำหน้าที่ประเมินและนิเทศอย่างมี



ประสิทธิภาพ การกำหนดผู้ประเมินหลักของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ดังกล่าว เนื่องจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม เป็นโครงการที่มุ่งประเมินความก้าวหน้าเพื่อปรับปรุงนิสิตให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นรายบุคคล จึง จำเป็นต้องกำหนดผู้ประเมินและให้การนิเทศ ที่ใกล้ชิดกับนิสิตสามารถติดตามผลการปฏิบัติการกิจ ของนิสิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการกำหนดผู้ประเมินนี้สอดคล้องกับการกำหนดผู้ประเมินของคณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ 2524: 216) และสอดคล้องกับแนวความคิดของ สกริวเวน (Scriven 1967 quoted in Worthen and Sanders 1973: 64) ซึ่งสรุปได้ว่า การประเมิน ความก้าวหน้าสมควรใช้ผู้ประเมินภายในโครงการมากกว่าใช้ผู้ประเมินภายนอกโครงการ

อย่างไรก็ตามผู้เกี่ยวข้องของท่านอื่น ๆ นั้นมีความสำคัญต่อการ ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามเช่นกัน เพราะในการปฏิบัติการกิจของนิสิตย่อม เกี่ยวข้องกับบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายในโรงเรียน ข้อมูลและสารสนเทศจากผู้เกี่ยวข้องย่อมส่งผลให้ การประเมินมีความตรงและความเที่ยงมากขึ้นจึงกำหนดให้เป็นที่หน้าที่ของผู้ประเมินที่จะต้องแสวงหา ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการประเมินจากผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้ด้วย

ค. การจำแนกสมรรถวิสัยและผู้ประเมิน กำหนดให้ผู้ประเมินหลัก คือ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ทำหน้าที่ประเมินสมรรถวิสัยทุกองค์ประกอบและทุก บทบาทจากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกำหนดให้อาจารย์พี่เลี้ยงมีน้ำหนักในการประเมินใน ทุกบทบาทสูงกว่า อาจารย์นิเทศก์ คือ บทบาทผู้ช่วยครูคิดเป็นร้อยละ 55 : 45 บทบาทครูช่วย คิดเป็นร้อยละ 55 : 45 และบทบาทครูคิดเป็นร้อยละ 52 : 48 ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ กลุ่มผู้ปฏิบัติที่กำหนดน้ำหนักความสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยงสูงกว่าอาจารย์นิเทศก์ทุกบทบาทเช่นกัน คือ บทบาทผู้ช่วยครูคิดเป็นร้อยละ 60 : 40 บทบาทครูช่วยคิดเป็นร้อยละ 55 : 45 บทบาท ครูคิดเป็นร้อยละ 52 : 48 ส่วนน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายในสมรรถวิสัยแต่ละ กานของแต่ละบทบาทที่ผู้เชี่ยวชาญกำหนดได้รับการยืนยันจากกลุ่มผู้ปฏิบัติมีความเหมาะสมใน ระดับมาก การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินในแต่ละสมรรถวิสัยในแต่ละบทบาทของ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติแม้จะมีลักษณะเป็นอัตวิสัยก็ตาม นับว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ที่ว่า อาจารย์พี่เลี้ยงเป็นผู้ประเมินและผู้ให้การนิเทศแก่นิสิตที่อยู่ใกล้สนิทมากที่สุดย่อมสามารถติดตามประเมินและนิเทศการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของนิสิตได้ทั่วถึงมากกว่า อาจารย์ในเทศก์ซึ่งมีโอกาสไปทำการประเมินและนิเทศได้น้อยกว่า อย่างไรก็ตามการกำหนดน้ำหนักความสำคัญในการประเมินในแต่ละสมรรถวิสัยของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายย่อมขึ้นอยู่กับระกณอื่น ๆ ด้วย อาทิ คุณภาพของผู้ประเมิน จำนวนครั้งในการประเมิน ตลอดจนนโยบายของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต ดังนั้นในการนำรูปแบบประเมินนี้ไปใช้ในโอกาสต่อไป อาจต้องพิจารณาปรับน้ำหนักความสำคัญเพื่อความเหมาะสมเป็นกรณี ๆ ไป เช่น กรณีที่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สามารถอำนวยความสะดวกในการไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ได้ และอาจารย์นิเทศก์สามารถไปทำการนิเทศได้อย่างสม่ำเสมอ น้ำหนักความสำคัญของการประเมินของอาจารย์นิเทศก์อาจมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้น หรือกรณีที่ได้มีการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์พี่เลี้ยงอย่างเต็มที่จนมีคุณสมบัติที่จะเป็นครูพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพ (Master Teacher) อาจมอบภารกิจการประเมินทั้งหมดให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยงได้

ง. การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละบทบาท ซึ่งจะนำไปใช้เป็นน้ำหนักถ่วงในการประเมินผลสรุป กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละบทบาท ดังนี้ คือ บทบาทผู้ช่วยครุคิด เป็นร้อยละ 21 บทบาทครูช่วยคิด เป็นร้อยละ 28 และบทบาทครุคิด เป็นร้อยละ 51 น้ำหนักความสำคัญของแต่ละบทบาทนี้ได้รับการยืนยันจากกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยง และกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติการทดลองรูปแบบประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก จึงเห็นว่าจะสามารถนำไปใช้เป็นน้ำหนักถ่วงในการวิเคราะห์การประเมินผลสรุปได้

อย่างไรก็ตามการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละบทบาท ย่อมอาศัยหลักการกำหนดให้สอดคล้องกับสมรรถวิสัย เวลา จำนวนบทบาท และจุดมุ่งหมายของแต่ละบทบาทหากมีการขยายจำนวนสมรรถวิสัย ขยายเวลา ขยายจำนวนบทบาท และจุดมุ่งหมายของแต่ละบทบาทตามข้อเสนอแนะของกลุ่มปฏิบัติ หรือให้เหมาะสมกับหลักสูตรของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่มีโครงสร้างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่แตกต่างจากหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก สมควรจะต้องปรับน้ำหนักความสำคัญของแต่ละบทบาทเพื่อการประเมินให้สอดคล้องเป็นกรณี ๆ ไปด้วย

จ. เครื่องมือในการประเมินกำหนด เครื่องมือสำหรับการประเมิน รายการสมรรถนะที่ตัดสินจะของปฏิบัติในแต่ละบทบาทในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยจำแนกเป็นแบบประเมิน 4 ฉบับ คือ แบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในแต่ละบทบาท และแบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน สำหรับแบบประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในชั้นเรียนใช้เป็นเครื่องมือประกอบเพื่อให้ได้สารสนเทศในการ ประเมินในบทบาทครูผู้ช่วยและบทบาทครู ทั้งยังเป็น เครื่องมือในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา เพื่อ การปรับปรุงการปฏิบัติการสอนอีกด้วย การกำหนดลักษณะจำนวนของเครื่องมือในการประเมินได้ รับการยืนยันจากกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศกว่า การจำแนกแบบประเมินตามบทบาท การ เป็นเครื่องมือให้ข้อมูลย้อนกลับ ความชัดเจนของบทบาทที่ใ้มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ ในระดับมาก ส่วนในด้านความสะดวกของการนำไปปฏิบัติกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่ามี ความ สะดวกในการปฏิบัติในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มอาจารย์นิเทศมีความเห็นว่ามี ความสะดวกในการ ปฏิบัติในระดับปานกลาง

นอกจากนี้การชี้แจงเกี่ยวกับการใช้แบบประเมิน และส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ชี้แจงโดยการ ทำ คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามแจกจ่ายแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน และได้รับการยืนยัน จากกลุ่มผู้ปฏิบัติว่า คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามมีความกระจ่างชัดเจนที่จะนำไป ปฏิบัติในระดับมาก

การกำหนดแบบประเมินจำแนกการประเมินออกเป็นบทบาท ทำให้เกิดสภาวะควบคุมกำกับกับการประเมินและการนิเทศของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศชั้น ภายในระบบ ส่งผลใหญ่ประเมินทุกฝ่ายต้องทำการประเมินตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่ง สอดคล้องกับหลักการประเมินผลด้านการกำหนดระยะเวลาทำการประเมิน (Time Interval) ที่เหมาะสมคือ ประเมินในระยะเวลาที่ผลของการปฏิบัติการกิจตามจุดมุ่งหมายของแต่ละบทบาท ของนิสิต ถึงเวลาปรากฏและครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของการประเมินในแต่ละครั้ง อันจะทำให้ ได้สารสนเทศในการประเมินครบถ้วนเพียงพอ และเป็นธรรมแก่ผู้ถูกประเมินอีกด้วย

ฉ. การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดหลักการให้การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการประเมินผลการอยู่ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม การปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีลักษณะเป็นการสะสมข้อมูลตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของนิสิตอย่างต่อเนื่อง และกำหนดใหม่ประมวลผลการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินสรุปย่อย เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการกิจของนิสิตในแต่ละบทบาท นอกจากนั้นยังกำหนดให้การเก็บรวบรวม ข้อมูลของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายดำเนินการแสวงหาข้อมูลการปฏิบัติการกิจของนิสิตทั้งจากแหล่งข้อมูล ทางตรงและทางอ้อมอย่างต่อเนื่องอีกด้วย กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กำหนดได้รับการ ยืนยันจากผู้นิติ คือ กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์ในเทศน์ ว่ามีความเหมาะสมในการ ปฏิบัติในระดับมาก

อย่างไรก็ตามในการนำรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูภาคสนามไปใช้ในสภาวะและเงื่อนไขที่แตกต่างจากสภาวะและเงื่อนไขของการวิจัยนี้ กระบวนการรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นระบบย่อยของรูปแบบประเมิน จะต้องได้รับการปรับให้เหมาะสม กับสภาพและเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละแห่งด้วย

ช. การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ ได้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจทั้งในการประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลสรุป โดยการให้ ผู้ประเมินแต่ละฝ่ายพิจารณาข้อมูลและสารสนเทศของการปฏิบัติการกิจของนิสิตแต่ละคนใน สมรรถวิสัยแต่ละด้านและทำการประเมินประสิทธิผลของการปฏิบัติการกิจของนิสิตแต่ละคนใน สมรรถวิสัยแต่ละด้านโดยสรุปเป็นเกรดตั้งแต่ A<sup>+</sup> ถึง E หรือตั้งแต่ 12-0 และทำการวิเคราะห์ ผลการประเมินในแต่ละสมรรถวิสัยโดยถ่วงน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายในแต่ละ สมรรถวิสัยตามกำหนด ในลักษณะสมการเชิงเส้นทำให้ได้สารสนเทศเป็นระดับประสิทธิผลของ การปฏิบัติการกิจของนิสิตแต่ละบทบาท ในการประเมินผลสรุปสุดท้ายของผลของการประเมิน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติการกิจของนิสิตในแต่ละบทบาท ถ่วงน้ำหนักความสำคัญของแต่ละ บทบาทในลักษณะสมการเชิงเส้นเช่นเดียวกัน ทำให้ได้ผลของการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของนิสิต เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินใจต่อไป จากการกำหนดกระบวนการวิเคราะห์ผลนี้ได้รับการ ยืนยันจากกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์ในเทศน์ว่ามีความเหมาะสมในการปฏิบัติในระดับมาก



ซ. เกณฑ์การตัดสินใจ กำหนดเกณฑ์การตัดสินใจของการประเมินความก้าวหน้าอยู่ที่การใช้ดุลยพินิจของผู้ประเมินแต่ละฝ่ายที่จะพิจารณาข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากการรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตามที่กำหนด ตัดสินใจในการให้การนิเทศแก้ไขเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า "ผู้ประเมินแต่ละท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอที่จะทำการประเมินและให้การนิเทศแก้ไขที่สมควรวิชาชีพครูอย่างถูกต้อง" ส่วนเกณฑ์การตัดสินใจในการประเมินผลสรุปย่อยและประเมินผลสรุปสุดท้าย กำหนดเป็นเกณฑ์กลางสำหรับการตัดสินใจโดยอาศัยระดับคะแนนตามระดับเกรดที่ระบุไว้ในเบื้องต้นที่ว่า  $A^+ = 12$ ,  $A = 11$ , - - -,  $D^- = 1$ ,  $E = 0$  ระดับของเกณฑ์การตัดสินใจกำหนดเป็นช่วงคะแนนที่มีความต่อเนื่องดังนี้

11.50 - 12.00	=	$A^+$
10.50 - 11.49	=	A
9.50 - 10.49	=	$A^-$
8.50 - 9.49	=	$B^+$
7.50 - 8.49	=	B
6.50 - 7.49	=	$B^-$
5.50 - 6.49	=	$C^+$
4.50 - 5.49	=	C
3.50 - 4.49	=	$C^-$
2.50 - 3.49	=	$D^+$
1.50 - 2.49	=	D
0.50 - 1.49	=	$D^-$
0.00 - 0.49	=	E

จากการกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจนี้ ได้รับการยืนยันจากกลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ ว่ามีความเหมาะสมในการปฏิบัติในระดับมาก



อย่างไรก็ตามเกณฑ์การตัดสินใจที่กำหนดขึ้นถือว่าเป็นเกณฑ์กลางที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามหลักการของการกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจและตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในแต่ละกรณี ทั้งนี้เพราะสถานการณ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของนิสิตมากมาย อาทิ สภาพของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สภาพของชุมชนที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คุณภาพของบุคลากรในโรงเรียน สภาพของนักเรียนและครุฑครวของนักเรียน ตลอดจนนโยบายของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยบางส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เกณฑ์การตัดสินใจที่กำหนดจึงเป็นเกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินใจในระดับประสิทธิภาพแลแก่นิสิตในสภาวะปกติตามการวินิจฉัยของผู้ประเมิน หากเกิดสภาวะไม่ปกติ การตัดสินใจสุดท้ายจะเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดหนึ่งที่มีมหาวิทยาลัยตั้งขึ้นซึ่งอาจเป็นคณะกรรมการถาวร หรือคณะกรรมการเฉพาะกิจ ที่จะพิจารณาแสวงหาข้อมูลและสารสนเทศเพิ่มเติมเพื่อประกอบการตัดสินใจ เพื่อกำหนดระดับประสิทธิภาพของการปฏิบัติการกิจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตเป็นเฉพาะกรณีไป

๗. การให้สารสนเทศย้อนกลับ กำหนดให้ผู้บริหารประเมินให้สารสนเทศย้อนกลับแก่นิสิตในการประเมินความก้าวหน้าทุกครั้ง โดยให้ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี เพื่อให้ นิสิตได้ปรับการปฏิบัติการกิจในสมรรถวิสัยต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งการกำหนดวิธีการให้สารสนเทศย้อนกลับตามที่กำหนด ตลอดจนแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นิสิตได้รับการยืนยันจากผูปฏิบัติคือกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศกว่ามีความเหมาะสมในการปฏิบัติในระดับมาก

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายมาแล้วข้างต้น เห็นได้ว่า โครงสร้างและกระบวนการปฏิบัติของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของ นิสิตครูสาขามัธยมศึกษาในมิติต่าง ๆ มีความเหมาะสมทั้งในเชิงเหตุผลหลักการ และการนำไปปฏิบัติ นอกจากนั้นยังได้รับการยืนยันจากผูปฏิบัติอันได้แก่ กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศกว่า

รูปแบบประเมินดังกล่าว มีความเหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการของนิสิต และให้สารสนเทศที่  
 เอื้ออำนวยต่อการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ  
 แนวความคิดของ จอห์นสตัน และยีกี้ (Johnston and Yeakey 1979: 17-22)  
 ที่สรุปว่า การประเมินจะให้สารสนเทศระดับความสามารถและซัพพอร์ต ส่วนการนิเทศจะ  
 เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะใช้สารสนเทศเหล่านั้น พิจารณาหาทางแก้ไขซัพพอร์ตของนิสิต  
 ดังนั้นโครงสร้างของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคสนามของนิสิตครุสาข  
 มัธยมศึกษาจึงน่าจะสามารนำไปปรับใช้กับโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคสนามตามหลักสูตร  
 ปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมด้วย

2. ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมและผลที่ได้รับจากการใช้รูปแบบการฝึกประสบการณ์  
 วิชาชีพภาคสนามของผู้เกี่ยวข้อง จะได้สรุปอภิปรายเป็น 2 ประเด็น ดังนี้คือ

2.1 เกณฑ์เปรียบเทียบความเหมาะสมระหว่างรูปแบบประเมินทดลองและรูปแบบ  
 ประเมินเดิม ตามทัศนะของกลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ จากการใช้กลุ่มอาจารย์  
 พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ เปรียบเทียบความเหมาะสมของการนำรูปแบบประเมินไปปฏิบัติ  
 ระหว่างรูปแบบประเมินทดลองและรูปแบบประเมินเดิมใน 7 ประเด็น คือ (1) ความเหมาะสม  
 ของสมรรถวิสัยที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมิน (2) ความเหมาะสมของการกำหนดบทบาท (3) ความ  
 เหมาะสมของสารสนเทศที่เอื้ออำนวยต่อการนิเทศ (4) ความเหมาะสมของเครื่องมือประเมิน  
 (5) ความเหมาะสมของกระบวนการประเมิน (6) ความเหมาะสมของเกณฑ์การตัดสิน และ  
 (7) ความเหมาะสมด้านการส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคสนาม  
 ปรากฏผลโดยสรุปว่า กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติมีความเห็นว่า รูป  
 แบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมากกว่ารูปแบบประเมินเดิมทั้ง 7 ประเด็น  
 กล่าวคือ จากข้อคำถามที่ให้เปรียบเทียบความเหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ จำนวน 30 ข้อ กลุ่ม  
 อาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่ารูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในการปฏิบัติมากกว่ารูปแบบ  
 ประเมินเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 28 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ส่วนที่  
 เห็นว่าแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียง 2 ข้อ คือ การกำหนดระยะเวลาใน  
 การปฏิบัติในแต่ละบทบาท และการกำหนดช่วงเวลาในการประเมิน ระหว่างรูปแบบประเมินทั้งสอง

รูปแบบ ในขณะที่กลุ่มอาจารย์ในเทศก์มีความเห็นว่ารูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมากกว่ารูปแบบประเมินเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 29 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 96.67 ส่วนที่เห็นว่าแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียง 1 ข้อ คือ ความสะดวกในการใช้แบบประเมินของรูปแบบประเมินทั้งสองรูปแบบ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความเจ็ดขงผลการให้ระดับความเหมาะสมในข้อคำถามทั้ง 3 ข้อที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามระดับที่กำหนดดังกล่าว พบว่าความเจ็ดขงระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบประเมินทดลองสูงกว่าความเจ็ดขงระดับความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบประเมินเดิมทั้งสิ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาระดับความเหมาะสมที่ทั้งกลุ่มอาจารย์ผู้เลี้ยงและกลุ่มอาจารย์ในเทศก์ กำหนดให้ข้อคำถามทั้ง 30 ข้อ ของรูปแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มให้ระดับความเหมาะสมในระดับมาก จำนวน 28 ข้อ และให้ระดับความเหมาะสมในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ เท่านั้น

จึงกล่าวได้ว่าในทัศนะของผู้ประเมินเห็นว่ารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง

2.2 เกณฑ์เปรียบเทียบความเหมาะสมระหว่างรูปแบบประเมินทดลองและรูปแบบประเมินเดิม ตามทัศนะของนิสิตกลุ่มทดลองและนิสิตกลุ่มควบคุมจากการให้สถิติฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้ระดับความเหมาะสมของรูปแบบประเมินทดลองและรูปแบบประเมินเดิมใน 4 ประเด็น คือ (1) ด้านการส่งเสริมเกิดการพัฒนาด้านตนเองในประสบการณ์ด้านต่าง ๆ (2) ด้านการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตในเทศก์ (3) ด้านการกิจที่ได้รับกรมขหมาย (4) ด้านความเป็นธรรมที่ได้รับจากการประเมิน ปรากฏผลโดยสรุปว่า จากจำนวนข้อคำถามใน 4 ประเด็น ซึ่งจำแนกเป็นข้อคำถามย่อยจำนวน 51 ข้อ มีข้อคำถามที่แสดงว่ารูปแบบประเมินทดลองมีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบประเมินเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 13 ข้อ และไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามระดับที่กำหนด 38 ข้อ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความเจ็ดขงระดับความเหมาะสมของรูปแบบประเมินทดลองที่นิสิตกลุ่มทดลอง

กำหนดให้ข้อคำถามข้อที่ 51 ข้อ ปรากฏว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ มีความเหมาะสมในระดับมาก จำนวน 26 ข้อ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง จำนวน 21 ข้อ และมีความเหมาะสมในระดับน้อย จำนวน 3 ข้อ ในขณะที่รูปแบบประเมินเดิม นิสิตกลุ่มควบคุมกำหนดระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน 16 ข้อ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง จำนวน 25 ข้อ และมีความเหมาะสมระดับน้อย จำนวน 10 ข้อ

สำหรับทัศนะของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามทั้ง 2 รูปแบบ ดังปรากฏตาม ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นสารสนเทศที่ชี้ให้เห็นว่า แม้นิสิตทั้งสองกลุ่มไม่ได้ทำการเปรียบเทียบ ความเหมาะสมของรูปแบบประเมินทั้งสองรูปแบบโดยตรง เพราะนิตกลุ่มทดลองใช้รูปแบบ ประเมินทดลองในขณะที่นิตกลุ่มควบคุมใช้รูปแบบประเมินเดิม ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม โดยเฉลี่ยของรูปแบบประเมินทดลองก็ยังมีระดับความเหมาะสมสูงกว่ารูปแบบประเมินเดิมถึง 47 ข้อย่อย คิดเป็นร้อยละ 92.16

จากสารสนเทศที่ได้จากความพึงพอใจของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบ การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น อาจ กล่าวได้ว่ารูปแบบการประเมินดังกล่าวมีความเหมาะสมอย่างเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติใน สถานการณ์จริงหรืออย่างน้อยก็เหมาะสมกว่ารูปแบบประเมินเดิมซึ่งใช้อยู่ ณ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

### 3. ผลการเรียนรู้และผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคสนาม

จากผลการวิจัยเปรียบเทียบระดับผลสัมฤทธิ์ระหว่างนิตกลุ่มทดลองซึ่งใช้รูปแบบ ประเมินทดลองและนิตกลุ่มควบคุมซึ่งใช้รูปแบบประเมินเดิม จากผลการประเมินของอาจารย์ พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ที่พบว่า กลุ่มอาจารย์พี่เลี้ยงประเมินว่า นิตกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ สูงกว่านิตกลุ่มควบคุมในสมรรถวิสัยทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ดำเนินงานสอน



งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานให้คำปรึกษาและแนะแนว งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน และที่กลุ่มอาจารย์ในเทศกประเมินว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 สมรรถวิสัย คือ ด้านงานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานให้คำปรึกษาและแนะแนว งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตน โดยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามระดับที่กำหนดในสมรรถวิสัยด้านงานสอน

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าจากการประเมินของอาจารย์ผู้เลี้ยง ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองในสมรรถวิสัยด้านงานธุรการ และงานให้คำปรึกษาและแนะแนว มีความเป็นเอกพันธ์สูงกว่าของนิสิตกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการประเมินของอาจารย์ในเทศกความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองในสมรรถวิสัยด้านงานสอนมีความเป็นเอกพันธ์สูงกว่าของนิสิตกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้นเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุว่า จากการประเมินของอาจารย์ในเทศก ไม่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองและนิสิตกลุ่มควบคุมในสมรรถวิสัยด้านงานสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามระดับที่กำหนดเพียงสมรรถวิสัยเดียว ผู้วิจัยได้สำรวจสถานการณ์การไปให้การนิเทศและประเมินของอาจารย์ในเทศกทั้งสองกลุ่มพบว่า จำนวนครั้งของการไปนิเทศของอาจารย์ในเทศกทั้งสองกลุ่มโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ครั้ง ตลอดเวลาที่นิเทศนี้ก็ประสบการณวิชาที่พหุภาคสนาม ทั้งนี้เพราะอาจารย์ในเทศกทุกคนมีภาระงานราชการอื่น ๆ ณ มหาวิทยาลัยไม่สามารถไปนิเทศให้มากกว่านี้ได้ แต่พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ในเทศกกลุ่มทดลอง นอกจากมุ่งให้การนิเทศการปฏิบัติการสอนให้ชั้นเรียน เช่น ที่อาจารย์ในเทศกกลุ่มควบคุมกระทำกันเป็นปกติ ยังให้การนิเทศการปฏิบัติการกิจด้านอื่น ๆ รวมทั้งการหาข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการประเมินในสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ ตามที่กำหนดในรูปแบบประเมินทดลองอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าผลการประเมินของอาจารย์ในเทศกของนิสิตกลุ่มทดลองในสมรรถวิสัยด้านงานสอน จะไม่ได้ประเมินจากข้อมูลและสารสนเทศการปฏิบัติการกิจทางงานสอนอย่างครบคลุม แต่มุ่งให้สารสนเทศเพื่อการประเมินเฉพาะกิจกรรมการดำเนินการสอนในชั้นเรียนเช่นเดียวกับที่อาจารย์ในเทศกของนิสิตกลุ่มควบคุมปฏิบัติอยู่เป็นปกติเท่านั้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในระดับ



สัมฤทธิ์ทางด้านการสอนของนิสิตทั้งสองกลุ่ม พบว่าผลสัมฤทธิ์ของนิสิตกลุ่มทดลองมีแนวโน้มสูงกว่า นิสิตกลุ่มควบคุม

สำหรับสมรรถวิสัยด้านอื่น ๆ ซึ่งรูปแบบประเมินเดิมมิได้ระบุเป็นเกณฑ์ประเมินที่ ชัดเจน จึงทำให้พฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์ในเทศกและพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติภารกิจของนิสิต กลุ่มควบคุมมิได้ดำเนินไปเพื่อพัฒนาสมรรถวิสัยด้านดังกล่าวเท่าที่ควร ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของนิสิตกลุ่มควบคุมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านการสอน จึงต่ำกว่าของนิสิตกลุ่มทดลองดังปรากฏ ส่วน ผลการประเมินของอาจารย์ผู้เลี้ยงตามที่ปรากฏน่าจะเป็นผลจากการที่นิสิตกลุ่มทดลองและอาจารย์ ผู้เลี้ยงได้รับรู้เกณฑ์ประเมินสมรรถวิสัยภารกิจที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละบทบาท ตลอดจนกระบวนการ ประเมินของรูปแบบประเมินอย่างชัดเจน พฤติกรรมการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของนิสิตตลอดจน พฤติกรรมการประเมินและการนิเทศของอาจารย์ผู้เลี้ยงจึงมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ลักษณะดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ทำให้การเรียนรู้ของนิสิตบรรลุเป้าหมายตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ (Mastery Learning Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งของการกำหนดรูปแบบ การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้น ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์จาก อาจารย์ผู้เลี้ยงของนิสิตกลุ่มทดลองจึงสูงกว่าของนิสิตกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ถ้าการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและให้เวลาสำหรับการเรียน วิชาอื่น ๆ แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอแก่ความสามารถที่จะเรียน นอกจากนั้นในระหว่างกระบวนการ เรียนผู้เรียนจะต้องได้รับความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องหรือภาวะติดขัดอย่างทันท่วงที ควบ (Bloom 1976: 4)

ข้อสังเกตจากผลการวิจัยอีกประการหนึ่ง คือ ความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ของ นิสิตกลุ่มทดลอง มีแนวโน้มสูงกว่าของนิสิตกลุ่มควบคุมในทุกสมรรถวิสัย แม้การทดสอบทางสถิติจะ พบว่าความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการประเมินของอาจารย์ผู้เลี้ยงในสมรรถวิสัยด้าน งานธุรการและงานให้คำปรึกษาและแนะแนวของนิสิตกลุ่มทดลองสูงกว่าของนิสิตกลุ่มควบคุม และ ความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการประเมินของอาจารย์ในเทศกในสมรรถวิสัยด้านงานสอน ของนิสิตกลุ่มทดลองสูงกว่าของนิสิตกลุ่มควบคุมเท่านั้นก็ตาม ผลที่ปรากฏน่าจะเป็นเพราะอิทธิพลของ

รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้น ทำให้ลิสต์กลุ่มทดลองมีพัฒนาการในสมรรถวิสัยด้านต่าง ๆ บรรลุเกณฑ์ที่กำหนดได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ เพ็ชรวรรณ์ว่าวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้อัตโนมัติของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีระดับถึงเกณฑ์ที่ระบุไว้ และความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวจะมีลักษณะค่าแสดงถึงความเป็นเอกพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนั่นเอง

จากข้อค้นพบดังที่อภิปรายข้างต้น จึงเป็นดัชนีชุดหนึ่งที่จะเป็นสารสนเทศชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น เพื่อการพิจารณาตัดสินใจว่ารูปแบบประเมินดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่งต่อไป

4. ผลสืบเนื่องและปัญหาที่เกิดจากการใช้รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามจากการประมวลผลสืบเนื่องและปัญหาจากการใช้รูปแบบประเมินดังกล่าวสรุปได้ว่ามีผลสืบเนื่องที่ตามมาทางบวกมากกว่าทางลบ ทอสภาพแวดล้อมที่รูปแบบประเมินเกี่ยวกับควย คือ

ผลสืบเนื่องที่เกิดแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบประเมิน ปรากฏว่า รูปแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้ลิสต์ อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เกิดความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ในการที่จะพัฒนาตนเองในการปฏิบัติภารกิจตามแนวทางที่กำหนดไว้ในรูปแบบประเมิน ทั้งนี้เพราะรูปแบบประเมินได้กำหนดคชขยขยของภารกิจ เกณฑ์การประเมิน ตลอดจนกระบวนการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน และเป็นระบบที่ต่อเนื่อง ผลสืบเนื่องที่ตามมามีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือก่อให้เกิดการพัฒนาการแกนนิสิตโดยตรงในการได้รับประสบการณ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่คุ้มค่า และเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติภารกิจร่วมกัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากการพัฒนารูปแบบประเมินผู้วิจัยมุ่งพัฒนาให้เป็นระบบที่จะสามารถพัฒนาสมรรถวิสัยในการเป็นครูที่ดีของนิสิตอย่างครบถ้วนเป็นหลัก ดังนั้นจำนวนสมรรถวิสัยและภารกิจที่นิสิตจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจึงค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อจำกัดด้านเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก ที่

กำหนดเวลาฝึกไว้เพียง 8 สัปดาห์ จึงทำให้ทั้งนิสิต อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ในเทศก์ ลง  
 ความเห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามตามกระบวนการของรูปแบบประเมินดังกล่าว  
 ก่อให้เกิดสภาพการทำงานที่ค่อนข้างหนัก อันส่งผลกระทบต่อทำให้บุคคลทุกฝ่ายเกิดความวิตกกังวล  
 ซึ่งหากได้มีการปรับขยายเวลาของการฝึกออกไปเป็น 12-18 สัปดาห์ ดังที่คณะครุศาสตร์/  
 ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ปฏิบัติอยู่คงจะสามารถลดปัญหาและผลกระทบดังกล่าวลงได้

หนึ่ง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องย่อมส่งผลกระทบต่อ  
 ทอพฤติกรรมอันแสดงถึงความวิตกกังวล และความรู้สึกที่ยุกยักต่อการปฏิบัติในเบื้องต้น ต่อเมื่อ  
 ผ่านระยะเวลาแห่งการปรับตัวได้แล้ว ผลกระทบทางลบเหล่านั้นย่อมลดน้อยลงที่สุด ปรากฏการณ์เช่นนี้  
 ย่อมเกิดกับการใช้รูปแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นเช่นกัน

ผลสืบเนื่องที่ตามมาอีกประการหนึ่ง คือ ผลที่เกิดขึ้นสัมพันธ์ มหาวิทยาลัย  
 และโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม จากการนำรูปแบบประเมินการฝึกวิชาชีพครู  
 ภาคสนามที่พัฒนาขึ้นไปปฏิบัติ ปรากฏว่า ผลจากความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ  
 การกิจต่าง ๆ ของนิสิตในโรงเรียน ทำให้บรรยากาศในการปฏิบัติงานของบุคคลากรมีความ  
 กระตือรือร้นมากขึ้น เพราะนิสิตอาสาสมัครทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนและปฏิบัติการ  
 อย่างทุ่มเท เป็นผลให้บุคลากรต้องปรับปรุงตนเองตามเกณฑ์ประเมินของรูปแบบประเมินตามไปด้วย  
 ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยที่พบ คือ ทำให้โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามมีแนวทางที่  
 จะปฏิบัติให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากขึ้น ทั้งยังได้รับความศรัทธาจากบุคลากรของ  
 โรงเรียนอีกด้วย นอกจากนี้ยังทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
 ภาคสนามของมหาวิทยาลัยกระตือรือร้นต่อการพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากขึ้น  
 ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะให้จัดโครงการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในเทศก์  
 โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตลอดจนโครงการปรับปรุง  
 ระบบการนิเทศของอาจารย์ในเทศก์ด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายของการนำรูปแบบ  
 การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้นในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
 พบว่าเกิดผลกระทบทางลบต่อมหาวิทยาลัยคือ ทำให้การลงทุนสูงขึ้นกว่าการใช้รูปแบบประเมินเดิม

บาง แต่ที่อยู่ในวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยจะรับผิดชอบได้

ผลสืบเนื่องที่ตามมาประการสุดท้าย คือ ผลต่อกระบวนการประเมินการฝึก  
ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม พบว่า ทำให้กระบวนการประเมินดังกล่าวมีระบบ สะดวก และ  
ชัดเจนต่อการปฏิบัติมากขึ้น ทั้งยังทำให้ผู้ประเมินได้เห็นพัฒนาการของนิสิตอย่างต่อเนื่อง ส่งผล  
ให้การประเมินมีความตรง ความเที่ยง และความเป็นธรรมแก่นิสิตมากขึ้นด้วย ส่วนผลสืบเนื่อง  
ทางลบที่ปรากฏ พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงจำนวนหนึ่ง (5 ท่าน) เสนอว่า แบบประเมินมีรายละเอียด  
มากเกินไป ในขณะที่ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามมีเพียง 8 สัปดาห์  
จึงทำให้เกิดภาวะเร่งรัดอาจประเมินได้ไม่ทั่วถึง และยากต่อการตัดสินใจ

อย่างไรก็ตามรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้น  
ก็ได้รับการยืนยันจากกลุ่มผู้ปฏิบัติว่าสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่อไปได้ โดยเฉพาะหากปรับ  
ขยายเวลาในการฝึกของนิสิตออกเป็น 1 ภาคเรียน ก็จะทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

5. สรุปข้อเสนอแนะการปรับปรุงรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
ภาคสนามจากการประมวลผลข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ สรุปได้ว่าผู้ปฏิบัติมีความ  
เห็นว่าโครงสร้างของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้น มีความ  
เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติต่อไปได้ ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงซึ่งมีอยู่ 5 ข้อ ล้วนเป็นข้อ  
เสนอแนะให้ปรับปรุงในรายละเอียดภายในโครงสร้างของรูปแบบเท่านั้น ซึ่งสามารถปรับปรุงได้  
โดยไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของรูปแบบแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามการปรับปรุง  
ตามข้อเสนอสมควรจะได้พิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับและผลกระทบทางลบที่อาจเกิดตามมา  
ด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบประเมินการฝึก  
ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้นมีอยู่ 7 ข้อ เป็นข้อเสนอแนะเพื่อปรับระบบย่อยอื่น ๆ  
เพื่อส่งเสริมให้รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้นเกิดประสิทธิภาพ  
สูงสุด อันจะส่งผลให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิต บรรลุจุดมุ่งหมายของการผลิต



ครูที่ผู้สังคัม ขอเสนอแนะดังกล่าวนั้นว่าอยู่ในวิสัยที่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย  
ต่าง ๆ จะสามารถกระทำไต่ทั้งสิ้น หากมีความมุ่งมั่นที่จะกระทำ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด คือ (1) ผลจากการตรวจสอบความเหมาะสม  
ของโครงสร้างและกระบวนการของรูปแบบประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (2) เกณฑ์ประเมินความ  
พึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องอันได้แก่ กลุ่มอาจารย์พลศึกษา กลุ่มอาจารย์นิเทศก์ และกลุ่มนิสิต (3)  
เกณฑ์ประเมินผลการ เรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลของนิสิตที่ใช้รูปแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น (4) ผลสืบเนื่อง  
และปัญหาที่เกิดจากการใช้รูปแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น และ (5) ข้อเสนอแนะการปรับปรุงรูปแบบ  
ประเมินในการนำไปใช้ในโอกาสต่อไปทำให้สรุปได้ว่า รูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ  
ครุภาคสนามที่พัฒนาขึ้นนี้มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้ในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
ภาคสนามของนิสิตครูสาขามัธยมศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์  
ของมหาวิทยาลัยระบบจำกัดจำนวนรับ ภายในประเทศใดหรืออย่างน้อยก็มีประสิทธิภาพสูงกว่ารูปแบบ  
ประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ทั้งนี้เพราะลักษณะโครงสร้างของรูปแบบการประเมินการฝึก  
ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามที่พัฒนาขึ้น เป็นโครงสร้างที่มีเจตนารมณ์ให้เป็นกระบวนการที่  
ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตโดยตรง ดังจะเห็นได้จาก  
ลักษณะและกระบวนการของมิติต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินสรุปได้ดังนี้

1) มิติสมรรถนะนิสัย ซึ่งเป็นผลที่คาดหวังจากการปฏิบัติของนิสิตมีลักษณะเป็น  
รูปธรรม ชัดเจน สัมพันธ์กับงานที่นิสิตต้องปฏิบัติและครบคลุมหลักสูตร ส่งผลให้นิสิตและ  
ผู้ประเมินได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2) มิติบทบาท ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดชุดของประสบการณ์ให้นิสิตปฏิบัติจาก  
ประสบการณ์ที่ซับซ้อนน้อยไปสู่ประสบการณ์ที่มีความซับซ้อนมากอย่างต่อเนื่อง ทำให้กระบวนการ  
ฝึกของนิสิตเป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่ยากไปสู่สิ่งที่ยากจนบรรลุวัตถุประสงค์ ส่งผลให้นิสิตกระตือรือร้น  
และตื่นตัวต่อการปฏิบัติภารกิจสม่ำเสมอ และเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ  
อย่างต่อเนื่อง



3) มิติการประเมิน เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบบการนิเทศอย่างแท้จริง เพราะมีจุดมุ่งหมายหลักเป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติการกิจของ นิสิตเป็นประการสำคัญ ดังเห็นได้จาก การกำหนดรูปแบบประเมิน แล่งสารสนเทศในการประเมิน เวลาในการประเมิน นำหนักของการประเมินในส่วนต่าง ๆ การให้ข้อมูลย้อนกลับ ตลอดจนองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของนิสิตเป็นหลัก ส่วนกระบวนการประเมินเพื่อตัดสินประสิทธิผลสรุปของนิสิตก็ยึดหลักที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมทุกฝ่ายทั้งผู้ถูกประเมินและผู้ประเมิน

ปฏิสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาควิชาศึกษาศาสตร์ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติการในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาควิชาศึกษาศาสตร์ ดังประจักษ์ตามผลการวิจัยทดลองรูปแบบประเมินดังกล่าวแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตามนอกจากสารสนเทศจากผลการวิจัยนี้ การตัดสินใจรับรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาควิชาศึกษาศาสตร์ไปใช้ในโอกาสต่อไปสมควรพิจารณาภาวะบริบท (Context) ต่าง ๆ ของแต่ละสถาบัน ประกอบด้วย ดังเสนอไว้ในหัวข้อลำดับต่อไป

#### ข้อเสนอแนะ

- ก. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาควิชาศึกษาศาสตร์ไปใช้

ในการนำรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาควิชาศึกษาศาสตร์ของนิสิตครู สาขามัธยมศึกษาไปใช้ นอกจากสมควรพิจารณาข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติ ดังเสนอไว้มาแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติมโดยอาศัยข้อค้นพบของการวิจัยในประเด็น (1) ความไม่เพียงพอของเวลาที่ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาควิชาศึกษาศาสตร์และความรู้สึกวิตกกังวล ความรู้สึกว่าเป็นภารกิจที่เร่งรัดและเป็นภาระหนักต่อการปฏิบัติของทั้งนิสิตและผู้ปฏิบัติ (2) ข้อสังเกตในการจัดระบบควบคุมกำกับเพื่อให้อาจารย์มีประสิทธิภาพ (3) ความมีประสิทธิภาพของการนิเทศและการพิจารณากำหนดน้ำหนักการปฏิบัติงานของอาจารย์ในเทศก์ (4) ประสิทธิภาพ



และการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (5) สัมพันธภาพและการประสานงานระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง  
(6) การปรับปรุงระบบคัดเลือกนิสิตเข้าสู่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการพัฒนาหลักสูตรผลิต  
บัณฑิตครู โดยเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ในกรณีที่หลักสูตรของสถาบันใดมีระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู  
ภาคสนามไม่ถึง 1 ภาคเรียน สัปดาห์เรียน หรืออย่างน้อยไม่ควร  
ต่ำกว่า 8 สัปดาห์ และหากสถาบันใดมีระยะเวลาในการฝึกเพียงพอ (12-18 สัปดาห์) อาจ  
พิจารณาจัดภารกิจที่ส่งเสริมให้นิสิตได้พัฒนาความเป็นครูชั้นวิชาชีพที่สูงขึ้นและนอกเหนือจากงาน  
ประจำที่ปฏิบัติอยู่ในโรงเรียน ซึ่งมีอยู่แล้วในสมรรถนะสถานต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินที่  
พัฒนาขึ้น หรืออาจจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ การฝึกงานระยะสั้นในศูนย์การศึกษา  
นอกโรงเรียน โรงเรียนยากจน โรงเรียนในชนบท โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือหน่วยงานอื่น ๆ  
ที่เหมาะสม ภารกิจและกิจกรรมดังกล่าวสามารถนำมาพิจารณาจัดเวลาในการปฏิบัติ ตามโครง  
สร้างของรูปแบบประเมินที่เสนอโดยการขยายมิติบทบาทของรูปแบบประเมิน รองรับภารกิจเหล่านั้น  
ซึ่งอาจให้ข้อมพาทดังกล่าวว่า บทบาทพัฒนาความเป็นครูชั้นวิชาชีพ (Professional  
Development) เป็นบทบาทสุดท้าย ทั้งนี้เพื่อลดจำนวนภารกิจในบทบาทที่ 1, 2 และ 3 ลง  
อันจะเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น และเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ฝึกปฏิบัติงานและมี  
ประสบการณ์มากกว่าการปฏิบัติงานประจำในโรงเรียนเท่านั้นด้วย

2) การนำรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามนี้ไปใช้  
ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติการ และดำเนินการจัดการใหญ่เกี่ยวข้องได้เข้าใจหลักการ เหตุผล และ  
แนวทางปฏิบัติ ให้ถูกต้องตรงกันและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบันด้วย

3) ปรับปรุงระบบการนิเทศของบุคลากรนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย  
เฉพาะการนิเทศของอาจารย์นิเทศซึ่งโดยปกติให้การนิเทศแก่นิสิตไม่เพียงพอเท่าที่ควร นอกจากนี้  
นั้นยังมีลักษณะเป็นการไปตรวจสอบมากกว่าเป็นการนิเทศตามหลักของการนิเทศอีกด้วย ดังปรากฏ  
ว่า นิสิตจะมีความวิตกกังวลมากทุกครั้งที่อาจารย์นิเทศไปให้การนิเทศ การปรับปรุงน่าจะ  
พิจารณาลดภารกิจของอาจารย์นิเทศในงานด้านอื่น ๆ ลงให้มีเวลาในการไปนิเทศอย่างเพียงพอ  
และตามเวลาที่กำหนดในรูปแบบ ส่วนอาจารย์ผู้เลี้ยงควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าหน้าที่ของ

อาจารย์พี่เลี้ยงในฐานะผู้แทนผู้หนึ่งมีหน้าที่อย่างไร และมีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้การนิเทศนิเทศเป็นระบบที่จะช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

4) มหาวิทยาลัยควรจัดโครงการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ให้บุคลากรมีคุณภาพที่จะส่งเสริมให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มีประสิทธิภาพสูงสุด โครงการพัฒนาบุคลากรที่สมควรจัด เช่น การฝึกอบรมอาจารย์พี่เลี้ยงให้มีความสามารถในการนิเทศเพิ่มเติม (Master Teacher) การอบรมวิทยากรและเทคโนโลยีของการนิเทศและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ เป็นต้น

5) ควรพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม พร้อมทั้งกำหนดนโยบายและวิธีการให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันมากขึ้น เช่น การให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ทั้งการฝึกอบรมระยะสั้น และการรับเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การให้สิทธิผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่จะใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเสมือนหนึ่งเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัย การประชุมผู้บริหารระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย และการเยี่ยมเยียนของผู้บริหารระหว่างสถาบัน ตลอดจนในเขตประโยชน์ตอบแทนทางการเงินแก่ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยง ทั้งนี้ ภายใต้วินัยที่เหมาะสมของสภาวะแวดล้อมของแต่ละสถาบันจะกระทำไ้เป็นกรณีไป

6) ควรปรับระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตลอดหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกันตลอดหลักสูตร ปรับปรุงการให้ประสบการณ์แก่นิสิตในรายวิชาศึกษา (วิชาทางการศึกษา) โดยเน้นการดำเนินการเรียนการสอนในลักษณะกิจกรรม (Activity Approach) มากกว่าให้เนื้อหา (Content Approach) ตลอดจนกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของนิสิตครูที่สามารถไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามให้เหมาะสมด้วย

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อไป เพื่อให้รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการปรับโครงสร้างหรือรายละเอียดภายในรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อมของหลักสูตรของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่ง และโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละประเภท

2) ควรทำการวิจัยติดตามผล นิสิตที่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตามรูปแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเมื่อมีอาชีพครูแล้ว เพียงใด และยังคงขาดประสิทธิภาพในสมรรถนะด้านใด เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตลอดจนหลักสูตรการผลิตครูในปัจจุบันให้เป็นรูปแบบและหลักสูตรที่มีคุณภาพตามอุดมคติต่อไป

3) ควรทำการวิจัยสร้างเครื่องมือประเมิน พฤติกรรมย่อยในแต่ละสมรรถนะที่กำหนด อาทิ พฤติกรรมการสอนในรายวิชาต่าง ๆ พฤติกรรมการปฏิบัติงานธุรการ พฤติกรรมการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน พฤติกรรมการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาแก่นักเรียน พฤติกรรมการปฏิบัติงานพัฒนาสังคม และพฤติกรรมการปฏิบัติตน ทั้งนี้ เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินการประเมินความก้าวหน้า และเป็นเครื่องมือที่จะให้สารสนเทศในการประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของเกณฑ์สมรรถนะที่กำหนดไว้อย่างครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

4) ควรทำการวิจัยเพื่อหารูปแบบของการเพิ่มแรงจูงใจที่จะทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติการอย่างเต็มที่และเต็มใจ อันจะส่งผลให้โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม บรรลุถึงเจตนารมณ์ของหลักสูตรต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย